

Pienestä Painostuksesta Panen Paperille
P-mäisten Päivännousujen - Pesu, Parran-
ajo, Pukeutuminen, Petaaminen - Päätteek-
si Pakinanoma ja Paloja Pakkassodan Päi-
vännoususta Päivänlaskujen
Painostus

Vanha Tuomas

20-vuotisjuhlanumero

Joulun aikaan oli riisi
puuroa ja paperia;
Vuosikymmeniä viisi
meni - niin myös kaveria.

20. vuosikerta 2012

Tammikuulla 1989
Kalevi Korhonen

Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry

Sisällys

Päätoimittajan puheenvuoro	3	Sukuperä selvisi	18
Saikarilta Kaliforniaan	4	Talvisodan aikaan, osa 1	24
Saikkaan Korhosia Viitasaarella	7	Eva Häkkisen runoja	28
Sukututkimus vaatii sitkeyttä ja ...	10	Martti Korhosen sukukirja	30
		Jyrki Korhosen muistolle	31
		Jäsentietopalsta	32

Sukuneuvosto

Ilkka Korhonen (pj.)
Kapteeninkatu 26 A 18, 00140 Helsinki
Puh. 09-5061275, 040-5815549
Sähköp. Ilkka.Korhonen(ät)narc.fi

Minna Vanhamäki (varapj.)
Rantatalontie 45, 62800 Vimpeli
Puh. 040-5651620
Sähköp. Minna.Vanhamäki(ät)evijarvi.fi

Petri Makkonen (sihteeri)
Viitaharjuntie 87, 40250 Jyväskylä
Puh. 050-5368395
Sähköp. Petri.Makkonen(ät)mediforum.fi

Pirjo Korhonen (rahastonhoitaja)
Jokelantie 52, 77700 Rautalampi
Puh. 040-5183635
Sähköp. pirjokorhonen(ät)hotmail.com

Jukka Korhonen
Pulkkaniementie 270, 72210 Tervo
Puh. 044-7499350
Sähköp. Jukka.Korhonen(ät)tervo.fi

Hannu Korhonen
Kelotie 3, 16300 Orimattila
Puh. 03-7772777
Sähköposti korhonen.h(ät)gmail.com

Jyrki Korhonen
Lehtoniemenkatu 4 a 5, 70100 Kuopio
Puh. 044 303 0842
Sähköposti jyrkikorhonen(at)hotmail.fi

Seppo Korhonen
Ketsunmäentie 83, 41370 Kuusa
Puh. 014 838 402
Sähköposti: seppo(at)korhonenoy.com

Henkilökohtaiset varajäsenet

Pertti Korhonen
Ukonsalmentie 17, 56100 Ruokolahti
Puh. 040 547 1625
Sähköposti: ppk6(ät)suomi24.fi

Urho Korhonen
Konnevedentie 630, 41540 Ristimäki
Puh. 040 822 1838
Sähköposti: urhojaviivi(at)gmail.com

Pentti Korhonen
Koipiniement. 802, 77930 Kerkonjoensuu
Puh. 040 575 1465

Risto Korhonen
Mäntykuja 1, 72210 Tervo
Puh. 044 282 5551
Sähk.: risto.j.korhonen(ät)tervolainen.com

Juhani Korhonen
Pihlajakatu 36, 77600 Suonenjoki
Puh. 050 491 6868
Sähköposti: juhani.korhonen(at)metla.fi

Eeva-Liisa Hassinen
Saaristontie 234, 73100 Lapinlahti
Puh. 050 368 7570
Sähköposti: eevaliisa.hassinen(at)mll.fi

Eeva Takala
Tappuratie 9, 44150 Äänekoski
Puh. 044 545 6588
Sähköposti: e.takala(at)luukku.com

Wanha Tuomas 2012

Julkaisija: Vanhan Rautalammin Korhosten sukuseura ry
Osoite: Rantatalontie 45, 62800 Vimpeli
Toimitus ja taitto: Hannu Korhonen
Painotyö: Kopijyvä, Tampere

Päätoimittaja: Minna Vanhamäki
ISSN-L 1798-9817
ISSN 1798-9817 (painettu)
ISSN 1798-9825 (Verkkojulkaisu)

Päätoimittajan puheenvuoro

Lähdön odotusta ja kotiinpaluun ihanuutta

Istun Seinäjoen rautatieasemalla odottelemassa pohjoisesta tulevaa junaa. Ulkona tuulee kovaa ja sataa vettä, niin kuin tänä syksynä lukemattomina muinakin päivinä. Määränpäänä on pääkaupunki. Työmatkahan tämä on. Tiedotteiden mukaan aikataulu näyttäisi pitävän tällä kertaa. Ja totuuden nimessä on sanottava, että vaikka melko paljon tuleekin junalla kuljettua paikasta toiseen, ei minun luottamukseni Valtion Rautateihin ole pahasti horjunut. Junassa matkustamisessa on aina ollut oma viehätyksensä. Lähtemiseen liittyy vieläkin pieni häivähdys rajattomasta vapauden tunteesta.

Muistan selvästi ensimmäisen junamatkani. Silloinkin määränpäänä oli Helsinki ja lähtöpaikkana S:joki. Se oli kuitenkin paljon idempänä oleva Suonenjoki. Olin ihan pieni tyttö. Matkustimme äidin kanssa ihotautilääkäriin. Lääkäristä en muista mitään, mutta junasta kyllä - ja Helsingistä. Tuo matka sattui siihen aikaan, kun Aleksanterinkadulle sytytettiin jouluvalot. Sokoksen ja Stockmannin näyteikkunoiden liikkuvat joulu-koristeet tekivät myös pieneen maalaistytttöön lähtemättömän vaikutuksen. Juna jäi mieleen kulkuvälineenä, jolla pääsee ihmeitä katselemaan.

Nuoruudessa tuli interreilattua useampaan kertaan ympäri Eurooppaa. Siellä niitä ihmeitä ja erilaisia ihmisiä tuli myös nähtyä ihan vaikka

minkälaisia. Varsinkin Etelä- ja Itä-Euroopassa junat olivat usein täynnä kuin sillipurkit, eikä siisteys tai ilmastointi lähelläkään samaa luokkaa,

mihin meillä on totuttu. Sillä ei kuitenkaan

ollut mitään väliä silloin, kun koko maailma tuntui olevan auki.

Kaikki tarvittava löytyi - kulkevasta rinkasta, ja matkasuunnitelmiakin pystyi muuttamaan ihan omien mieltymysten ja tunnelmien mukaan. Oli paljon nähtävää ja koettavaa.

Vai olisiko niin, että sittenkin aika on vähän vielä kullannut muistoja. Minulta on monta kertaa kysytty, mikä

on mukavin näkemäni kaupunki ja

viehättävin rautatieasema. Vastaus on

SUONENJOKI. Siellä olen

kokenut kaikkein eniten vatsan

pohjassa kutkuttavaa lähdön läheisyyttä ja tulossa olevan odotusta. Siellä olen kuitenkin kokenut kaikkein eniten myös kotiinpaluun ihanuutta, kun rinkka on ollut täynnä likaisia vaatteita, rahat lopussa, olo väsynyt kaikesta matkustamisesta ja pää niin täynnä koettua ja nähtyä, että tuttu kotisauna ja kotijärvi ovat tuntuneet todella tavoittelemisen arvoisille.

Seinäjoella vihmova vesisade ja kova tuuli yltyvät. Kuulutus kertoo junan saapuvan. Matka voi taas alkaa.

Kansikuva on tässä lehdessä alkavien Kalevi Korhosen talvisotamuistelmien kansi. Kuvassa on kirjoittaja. Piirros on kirjoittajan luokka- ja tykistötoverin Kari Suomalaisen.

Saikarilta Kaliforniaan

Arja Galentine, Tustin, Orange County, California

Tyypilliset aamukiireet ovat juuri päättyneet kuusihenkisessä perheessämme. Voin vihdoinkin istua kahvikuppini kanssa kirjoittamaan elämästämme täällä Etelä-Kaliforniassa.

Asumme rauhallisella alueella melko tarkkaan Los Angelesin ja San Diegon puolivälissä Tustin-nimisessä 74 000 asukkaan pikkukaupungissa. Mieheni Patrick on jo töissä kiinteistöalan firmassaan. Kaksi vanhinta poikaamme Justin 11 v. ja Jackson 10 v. ovat pyöräilemässä ulkona. Nuorin poikamme Jake 8 v. istuu lattialla ja rakentelee Legoilla. Isabella, meidän kuusivuotias pikku prinsessa, on vielä kauneusunillaan.

Ulkona on tyypillinen tammikuun sää. Aurinko paistaa, aamulämpötila on noin +10 astetta. Päivällä on säätiedotuksen mukaan luvassa yli +20 astetta. Muistelen haikaillen lapsuuden talvia Rautalammin Saikarilla, kun pakkanen paukkui ja metsä oli talvisen luminen. Täällä odottelemme innolla vesi sadetta, mutta sitä ei ole luvassa.

Tämä talvi on ollut erittäin kuiva, ja paikalliset kukkulat ovat enimmäkseen ruskeita. Maastopalojen vaara on tosi suuri, sillä viime viikon helteet ja kovat aavikolta puhaltavat Santa Anan tuulet ovat kuivattaneet maaston. Kunnan sateet olisivat tervetulleita!

Olen kotoisin Rautalammin Saikarilta, mutta vuodesta 1985 lähtien olen asunut Orange Countyssa, joka on vain kiven heiton päässä Los Angelesista etelään. Tulin tänne lukion jälkeen ap-pairiksi, kun en saanut Suomesta opiskelupaikkaa. En koskaan edes kuvitellut, että tästä voisi tulla pidempikin reissu.

Ensimmäinen matkani kesti noin kahdeksan kuukautta ja palasin takaisin koti-Suomeen koleaan huhtikuuhun. Kesä meni kivasti kotosalla mansikkamaalla, mutta olo oli jotenkin levoton, ja veri veti takaisin maailmalle. Palasin syksyllä takaisin Kaliforniaan, ja aloitin opiskelun matkailu-alalla.

Opiskelun jälkeen sain työpaikan pienestä

Harvinainen tapaus:koko perhe samassa valokuvassa! Jouluaattona 2011, perinteisellä ravintolaillallisella. Vasemmalta lukien Patrick, Isabella, Arja, Justin, Jake ja Jackson.

Tämä kuva on otettu vuonna 2011 Havaijin matkallamme. Vasemmalta oikealle Jackson (10), Justin (11), Isabella (6) ja Jake (8). Kuva on Saint Regis -hotellin rannalta, jossa menimme Patin kanssa naimisiin syyskuussa 1999. Perheemme on tosi kova reissuamaan, ja nyt odotamme innolla koululaisten kevätlomaa huhtikuussa ja matkaamme Meksikoon. Kesällä koulujen loputtua tulemme Suomeen pariksi viikoksi.

matkatoimistosta. Kiva alku uralle, joka kesti vajaan kymmenen vuotta. Pian sain matkustella töitten puolesta Havaijilta Karibian merelle, ja monet USA:n osavaltiot siltä väliltä.

Uran vaihdos kävi ihan 'vahingossa' ja sain työpaikan suuresta kiinteistöalan firmasta. Olin väsynyt reissuamiseen, ja tuntui ihan kivalta rauhoittua 9–5-rytmiin. Pari vuotta myöhemmin tapasin työn merkeissä tulevan mieheni.

Patrick on yksityisyrittäjä. Hänen firmansa työllistää nykyisin noin 50 henkeä. Yrityksemme hoitaa toimistorakennusten ja suurien ostoskeskusten ylläpitoa. Olemme vuosien kuluessa myös ostaneet sijoittajien kanssa muutaman oman kiinteistön, ja yritämme pitää ne tuottavina näin lamavuosien aikana.

Olemme olleet naimisissa pian 13 vuotta. Olen tosi onnekkaassa asemassa, sillä olen ollut kotiaitinä heti esikoisemme syntymän jälkeen. En voi edes kuvitella, kuinka pärjäisimme lasten harrastusten, koulun ja muiden menojen kanssa,

jos olisin töissä kodin ulkopuolella.

Alueellamme asuu paljon perheitä, joissa äidit jäävät heti lasten syntymän jälkeen pois työelämästä, jos se vain on taloudellisesti mahdollista. Monet lapset aloittavat leikkikoulun käynnin jo kolmivuotiaana, ja pakollinen esikoulu aloitetaan viisivuotiaana. Kouluikäisten lasten vanhemmat ovat vahvasti mukana lasten koulutuksessa, ja useat vanhemmat auttavat koulussa viikoittain.

Opettajat ovat liian kiireisiä hoitamaan kaikki päivittäiset askareet. Monen koulun 'menestys' riippuukin pitkälti siitä, miten paljon vanhemmat pystyvät auttamaan. Kouluvuoden alkaessa syyskuussa jokaisessa luokassa on lista 'avomista työpaikoista'. Vanhemmat pääsevät itse valitsemaan, kuinka he haluavat auttaa tulevana kouluvuonna. En muista tällaista käytäntöä Suomesta omina kouluvuosinani, mutta ehkäpä asiat ovat muuttuneet sielläkin.

Lasten harrastukset vievät paljon aikaa koulupäivän jälkeen. 'Taksikuskina' olo on minulle

päivittäistä elämää. Olemme aktiivisesti mukana kaikessa urheiluun liittyvässä toiminnassa, sillä poikamme pelaavat paikallisissa pesäpallo- ja jalkapallojoukkueissa. Jalkapallo on täällä amerikkalaistyylistä. Isabella on Jaken joukkueen tanssityttö. Patrick on ahkerasti mukana lasten harrastuksissa. Hän valmentaa poikiemme pesäpallo- ja jalkapallojoukkueita.

Jalkapallokauden aikana on tyypillistä, että koko joukkue perheineen saapuu meille uimaan ja grillaamaan pelin jälkeen. Pihalla on monena lauantaina 50 henkeä hauskanpidossa. Se jatkuu usein pitkälle iltaan.

Tulimme vajaa kuukausi sitten yli viikon matkalta Floridasta, jossa Justin ja Jackson pelasivat amerikkalaisen jalkapallon ikäluokkansa USA:n mestaruudesta. Se oli pojille ja koko perheelle

hieno kokemus, vaikka voittoa ei tullutkaan ja jäimme kolmanneksi.

Vaikka kaikki lapsemme ovatkin syntyneet kaukana kotimaastani, heillä on selvästi suomalaista verta suonissa! Iisveden ranta on yksi heidän suosikkilomakohteistaan. Nyt odottelemme jo kaikki innolla matkaamme Saikarille kesällä 2012. Lapsille maistuu Lauri-papan savu lahna ja Ellimummon letut ja kalakeitto.

Jackson ja Isabella myös rakastavat salmiakkia ja ruisleipää. Suomesta tuommekin aina matkailukullisen ruisleipää ja hapankorppuja. Niitä pitää syödä säästellen, että pärjäämme seuraavaan matkaan asti. Sukulaisilta on aina pyydetty lisää leipä, kun he tulevat meille lomailemaan.

Olen viihtynyt Kaliforniassa erittäin hyvin. On vaikea uskoa, että täällä on jo hurahtanut reilusti yli puolet elämästäni. Suomesta kaipaen eniten luonnon rauhaa ja rauhallisia saunailtoja järven rannalla. Täällä sen korvaa hiljainen hetki takapihalla uima-altaan reunalla, kun aurinko tekee laskuaan. Jokapäiväiseen rutiniin kuuluu myös vähintään viiden kilometrin aamulenkki kotiovelta paikallisille lenkkipolulle kanjoniin ja kukkuloille, josta on kirkkaana päivänä upeat näköalat Tyynelle Valtamerelle saakka.

Minuun saa yhteyttä sähköpostin kautta osoitteella arja@cox.net. Jos joku sukulaisista on tulossa tänne päin reissuun, voin auttaa matkasuunnitelmien teossa, ja kahvipannukin lampiää, jos satutte ihan lähiseuduille.

Hyvä vuodenjatkoa teille kaikille!

Korhosisia maailmalla 3

Arjan juttu on *Korhosisia maailmalla* -sarjan kolmas osa. Kirjoittaja on on kotoisin Saikarilta, missä hänen isänsä ja äitinsä Lassi ja Elli Korhonen asuvat edelleen.

Jos sinun setäsi, serkkusi, veljenpoikasi tai pikkuserkkusi tytär asuu ulkomailla, niin pyydä häntä kertomaan elämästään lyhyesti tai pitemmästikin. Mistä hän on kotoisin? Missä hän nyt asuu? Miten hän sinne joutui tai pääsi? Millaista elämä on? Mitä Suomi tai suomalaisuus hänelle merkitsee? Mitä kaipaakaan Suomesta?

Saikaan Korhosisia Viitasaarella

Päivi Vuorio

Saikaan talo sijaitsee Keski-Suomessa Viitasaaren kunnan Haapaniemen kylässä keskustasta lähtevän Saikaantien päässä. Se on Kokkilan kantatilasta lohkaistu itsenäinen tila. Sitä asuttivat Kokkiset aina vuoteen 1889, jolloin tilan osti **Heikki Johannes Korhonen** (1841–1925) vaimonsa **Maria Ruuskan** (1841–1913), kanssa. He saivat paljon lapsia: **Juho** Ensio (1879–1956), **Aino** Sofia (1885–1963), **Vilho** (1877–1952) ja **Artturi** (1873–1953). Kolme nuorinta elivät elämänsä Saikaassa.

Aino eli Fiia-täti oli kovasti lasten mieleinen vierailija, varsinkin tuliaistensa suuren rusinapussin ja Viola-juuston ansiosta. Vilho eli Ville-setä oli amerikankävijä ja hänen puinen matkarakkunsa salalokeroineen on edelleen Saikaan museoaitassa.

Juho vietti häitään **Matilda Paanasen** (1889–1968) kanssa Saikaassa 1907. Heille syntyi kymmenen lasta: **Toini** (1909–1980), **Yrjö** (1915–kaatui sodassa 31.8.1941), **Rudolf** (1910–1987), **Eino** (1912–kaatui sodassa 28.6.1944). Perje osti osti Pasalan kylältä Rantala-nimisen tilan ja muutti sinne. Siellä syntyivät vielä **Helvi**

(1918–1996), **Vuokko** (1921–1977), **Aira** Matilda (1924–2000), **Kaino** Olavi (1926–2011), **Veijo** Tapio (1931) ja **Raili** Sinikka (1934).

Isojaossa Saikaan tilaan oli liitetty myös niittyjä ja vähän metsää Kymönkosken kylältä. Siellä piti käydä hoitamassa peltotyöt ja varsinkin heinätyöt olivat viikonmittainen urakka. Siihen varauduttiin ainakin piimätonkalla ja leipäsäkillä, matkaan lähdettiin kahdella venekunnalla, hevoset kierrätettiin Muikunlahden ympäri maata myöten. Saikaan niityt sijaitsivat lähellä Etelälahden taloa.

Nuoren Artturin silmiin saattoi osua jo silloin reipas, laulavainen **Regina Niskanen** 1888–1977), Etelälahden vanhin tytär. Samaisessa museoaitassa on tallella vanha puuluistin, lieneekö Artturi käynyt tapaamassa Reginaa Kymönselän yli peilikirkkaalla jääkelillä.

Regina ja Artturi avioituivat 1916 ja saivat neljä lasta: **Eino** (1917–1924), kuoli aivokalvontulehdukseen, **Martti** Emil (1919–1996), **Martta** (1921–1966), ja **Artturi** (1923–1998). Saikaata rakennettiin kovasti, varsinkin vuosi 1928 oli monien rakennusurakoiden aikaa: uudenmuotoinen navetta ja vene-koppeli.

Molemmat veljekset Martti ja Artturi osallistuivat sotaan vuosina 1939–1945. Regina-äiti lähetti leipää, voita sekä villasukkia ja -lapasia rintamalle, eikä vähäisintä ollut rukousten määrä noina raskaina aikoina. Rauhan tultua veljekset tulivat viljelemään kotitilaa.

Artturin haaveet Mus-tialan agrologiopinnoista väistyivät, koska nyt tuntui tärkeimmältä Saikaan viljeleminen ja voimallinen edistäminen. 1950-luvun alussa Saikaassa tehtiin perinnönjako, jossa Martille

Artturi Korhonen vanhempi puolisonsa Reginan ja lastensa Martin, Artturin ja Martin (edessä oikealla) kanssa Saikaan kuistilla vuonna 1938.

lohkaistiin oma tila, Tiensuu. Martta sai tukea oman talon oston ja metsämaata ja Artturi jäi jatkamaan sukulien viljelyä.

Martti avioitui Pihtiputaalta Elämäjärven kylästä kotoisin olevan kotitalousneuvoja **Laina** o. s. **Paana-sen** (1919-1962) kanssa. Nuoripari asettui Saikaaseen. Heille remontoitiin yhdeksän kertaa yhdeksän metrin kokoisesta tuvasta oma kamari pienentämällä suurta leivinuunaa.

Martille ja Lainalle syntyivät pojat **Veikko** Olavi (1946), **Paavo** Juhani (1947) ja **Matti** Emil (1949) sekä tyttäret **Aino** Anneli Regina (1950), **Liisa** Helena (1952) ja **Arja** Kaisa (1954).

Veikko muutti 1970-luvulla Ruotsiin, avioitui **Kaija Lea Orvokin** s. 1955 kanssa ja heille syntyivät **Saara** Marjaana (1983), **Santeri** Pekka Olavi (1985) ja **Sakari** Veli Veikko (1989).

Paavo avioitui **Tuula Leppäsen** s. 1957 kanssa ja heille syntyivät **Niko** Juhani (1978), **Taru** Tuulikki (1980), **Krista** (1984) ja **Hanna** Armiita (1993). Perhe asuu Tieahossa Saikaantien varrella. Kuudetta Saikaan polvea edustavat Nikon ja Marian, o. s. Hänninen, lapset **Helmi** Katariina (2006) ja **Eemi** Ilmari (2009) Korhonen sekä Tarun ja **Juha-Matti Keisalan** (s. 1979) lapset **Iiris** Hertta (2005) ja **Tilda** Miina (2007) Keisala.

Matti avioitui **Anna-Liisa Kemppaisen** kanssa ja heillä on tyttäret Sanna **Kaisa** (1977) ja **Anna** Elina (1983). Matti ja Anna-Liisa asuvat Anna-Liisan kotitilalla Purolla ja pitävät huolta Tiensuun tilasta.

Anneli avioitui **Rauno Pekkasen** kanssa ja heillä on lapset **Lauri** (1989) ja **Vilma** (1991). Liisa avioitui **Matti Johanssonin** kanssa ja he saivat kaksi poikaa **Kimmo** Olavi (1984) ja **Mikko** Eemeli (1987) Arja avioitui **Tapio Niskasen** kanssa. Kaikki tyttäret asuvat Helsingin seudulla.

Martta avioitui **Väinö Pöntiön** kanssa ja he asettuivat asumaan Viitasaaren keskustaani Puistolanimiseen taloon Mäkitielle. Heille syntyivät **Helena** Marjatta (1955), **Liisa** Regina (1956), **Eino** Matias (1958) ja **Erkki** Antero (1961). Helena ja Liisa asuvat Helsingissä. Liisalla on tytär **Elina** (s. 1977).

Artturi Korhonen nuorempi raivaamassa uutta viljelysmaata talon ensimmäisellä traktorilla vuonna 1961.

Isossa tuvassa isäntäpari Artturi ja Helvi mahtuivat vaikka panemaan tanssiksi.

Eino asuu Pihtiputaalla, hänellä on lapset **Minna**, **Mikko** ja **Markku**. Eino on SM-tason sotilaspenkkipunnertaja! Erkki asuu Helsingissä ja hänellä on lapset **Matti** (1987), **Kalle** (1997) ja

Saika on nykyäänkin hyvin toimiva viljelystila.

Katja (1998).

Artturi avioitui 1954 **Helvi** Eeva-Stiina o. s. **Aholan** (1923) kanssa. Helvi on kotoisin Uuraisten Kotaperältä Aholan talosta. Hän kävi Kauhajoen kotitalousneuvojaopiston ja toimi Viitasaarella neuvojana. Artturi ja Helvi tapasivat kruunuhäissä kesällä 1952. Artturi näytteli omaa isoisäänsä Heikkiä, jonka häitä 'leikisti' vietettiin. Helvi oli 'pappilan kesävieras'. Artturin ja Helvin oikeita häitä juhlittiin Saikaassa.

Siitä alkoi voimallinen rakentaminen, pellonraivuu, metsien kunnostus ja sitkeä, suunnitelmallinen karjanjalostustyö. Navettaa peruskorjattiin useita kertoja, viimeisin ja suurin urakka oli vuonna 1973, jolloin rakennettiin 8 m korkea AIV-torni, koneellinen lannanpoisto, putkilypsylaitteet ja paikat 24 lypsylehmälle. Valio palkitsi vuosittain nämä tuottajansa hopeisin lusikoin ja vuonna 1982 Walther Ehrström -mitalilla. Vuonna 1982 Saikaan karja oli tuotokseltaan Keski-Suomen paras omassa kokoluokassaan.

Saikaan tila toimi usean vuoden ajan myös maatalousharjoittelutilana; agrologi- ja viljelijä-opiskelijoita oli kymmenkunta. Vanha päärakennus purettiin ja uusi rakennettiin 1967. Perheeseen syntyi 1958 tytär **Päivi Regina**, joka avioitui 1983 mikkeliäisen **Ilkka Oiva Vuorion** (s. 1959) kanssa.

Saikaassa tehtiin sukupolvenvaihdos touokuussa 1988 ja seuraavana vuonna juhlittiin 'Korhoset 100-vuotta Saikaassa' -päivää. Samalla rakennettiin Helville ja Artturille oma talo Saikaan pihapiiriin.

Päivi ja Ilkka Vuorio jatkoivat lypsykarjan

pitoa vielä vuoteen 1995, jolloin EU saneli uudet ehdot. Monia jatkomahdollisuuksia kartoitettiin: kuinka saada Saikaan navetta toimivaksi yhden naisen voimin? Ilkka nimittäin työskentelee Mikkelin ammattikorkeakoulussa matematiikan yliopettajana.

Lypsykarjasta luovuttiin 1995, tämä raskas ja historiallinen päätös tehtiin hyvässä yhteisymmärryksessä edellisen yrittäjäparin kanssa. Hiehoikasvatusta jatkettiin vielä joulukuuhun 1999, mutta 2000-luvulla ei Saikaassa ole enää ollut nautaeläimiä.

Pellot siirrettiin luomuun 1995 ja lisää peltoa vuokrattiin naapureilta sekä Viitasaaren kaupungilta. Saika on nyt Helsingin Myllyn sopimusviljelijä tuottaen heille luomuruista ja -kauraa. Lisäksi viitasaarelainen Risto ja Päivi Tuhkanen käyttävät leipomossaan Saikaan luomuruista. 1996 rakennettiin konevarasto ja vanhaa aittaa remontoitiin. Venekoppeli nostettiin ja katettiin pellillä kesällä 2007.

Saikaassa on nuortapolvea **Markus** Matti Artturi (s. 1987), **Risto** Ilkka Antero (1990) ja **Antti** Heikki Johannes (1994). Päivi ja Ilkka erosivat 2006.

Ensimmäiset häät vietimme 7.1.2012, kun Markus ja **Tiina Rantakari** vihittiin Viitasaaren kirkossa. Risto opiskelee Otaniemessä, tuotantotalouden osastolla. Ja Antti kirjoittaa ylioppilaaksi keväällä 2013 Viitasaaren lukiosta.

Elämä Saikaassa jatkuu, toivottavasti ainakin seuraavat sata vuotta Korhosten suvulla vaikka sukunimet vaihtuvatkin.

Sukututkimus vaatii sitkey

Vuonna 1986 sukukokouksemme pidettiin Viitasaarella. Sukujuhlaesitelmässä käsittelin Saikaan Korhosia. Saikaan talo sijaitsee muutama kilometri pohjoiseen Viitasaaren keskustasta, Kymönselältä Muikunlahteen vievän Saikaansalmen rannalla. Sain silloin selville, että heidän esi-isänsä Erkki Korhonen oli tullut Rautalammilta. Mistä hän tuli ja ketä hänen vanhempansa olivat, ei silloin selvinnyt. Asia on vaivannut siitä lähtien, mutta ei vaivaa enää, sillä esi-isän juuret löytyivät.

Seuraavassa ovat ensin Saikaan Korhosten sukutaulut siinä muodossa kuin ne Viitasaarella esitin. Sitteen kerron, mitä uutta sukujohdosta sain selville arkistotutkimuksin. Sukututkimuksen mahdollisuudet ovat nyt aivan toiset kuin neljännesvuosisata sitten. Mikä parasta: selvittelyjä voi tehdä kotikoneelta verkon välityksellä. Ja keskustelupalstoilta saa aktiivista apua, jota ilman en olisi tässä onnistunut.

Taulu 1

Erkki Paavonpoika **Korhonen**, s. rippikirjan mukaan 1789. Muutti Rautalammilta 4.10.1806 Viitasaarelle rengiksi Haapaniemen kylän Penttilään [1] ja sieltä seuraavana vuonna Suovanlahden Tarvaalaan.

Puoliso (1.) 10.1.1808 torpparintytär **Maija Liisa Huttunen**, s. 6.11.1790 Viitasaarella, k. siellä 25.6.1828, vht Ollilan uudistilallinen Olli Ollinpoika Huttunen ja Sofia Paananen Suovanlahdesta.

Erkkiä syytettiin 13.4.1828 kirkkokurin rikkomisesta, mutta vapautettiin, kun syynä oli vaimon sairaus (Vanhan Viitasaaren historia s. 603).

Oli Tarvaalassa (eli Purossa) torpparina vaimonsa kuolemaan asti ja myöhemmin itselisenä. Muutti 1834 Ilmolahden Kukkoon.

Puoliso (2.) 28.5.1834 piika **Johanna Niskanen**, s. 1.9.1796, vht Matti Niskanen ja

Maria Sirkka Ilmolahdesta.

Palasivat Suovanlahdelle, missä asuivat itsellisinä vielä vuonna 1839.

Lapsia:

Erkki, s. 18.2.1809, k. 30.9.1866. Torppari Suovanlahdessa. Puoliso 10.6.1838 Anna Sofia Juhontr. Kemppainen, s. 1803.

Anna Sofia, s. 1811.

Johannes, s. 4.9.1814 kastettujen luettelon mukaan, rippikirjassa 21.8. Taulu 2.

Loviisa, s. 29.1.1817.

Maija Liisa, s. 24.10.1819.

Matti, s. 17.8.1823, k. 25.8.1861. Rampa.

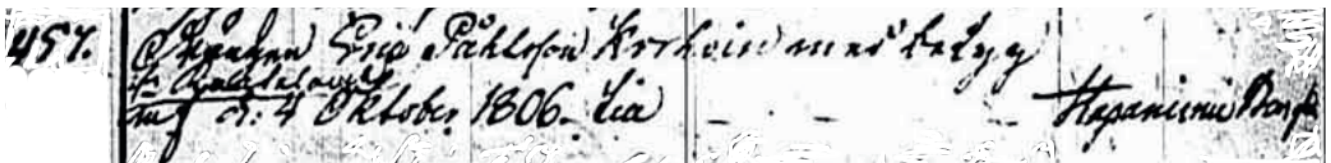
Salomon, s. 23.10.1826.

Taulu 2

Jussi Erkinpoika **Korhonen**, s. 4.9.1814, k. 1.5.1889. Muutti 1831 kotoaan Rautalammille, josta palasi 1832 rengiksi Ilmolahden Seläntaukseen. Muutti sieltä 1838 vävyksi Ilolaan (Muikunlahti 4).

Puoliso 15.10.1838 **Anna Sofia Kumpulainen**, s. 8.5.1823, k. 6.5.1823, Muikunlahdesta, vht. Ilolan isäntä Heikki Erkinp. Kumpulainen ja Maria Närhi. Asuivat Ilolassa vielä 1866.

Olisiko tämä Jussi Suomettaren uutisessa 11.5.1852 mainittu "vanha karhunkaataja":

Erkki Paavonpoika Korhonen muutti Rautalammilta Viitasaarelle vuonna 1806.

ttä ja salapoliisin taitoja

Hannu Korhonen, Orimattila

"Seuraavana päivänä oli 10:n riskiä miestä ko'olla, joiden seassa eräs vanha karhun kaataja, loismies Johan Korhonen, joka pantiin päällysmieheksi ai'otulle karhun jabdille."

Lapsia:

Heikki Juhani, s. 2.12.1841. Taulu 3.

Matti, s. 7.6.1843, k. 29.11.1844.

Justiina, s. 28.8.1845, k. 12.3.1896. Puoliso 20.6.1871 Elias Hyvärinen, s. 24.3.1844, k. 30.10.1907. Neljä lasta.

Maria Vilhelmiina, s. 14.10.1848, k. 18.2.1915. Puoliso 10.12.1875 David Hyvärinen, s. 18.10.1850, k. 31.8.1928. Neljä lasta.

Matti, s. 21.1.1851, k. 27.11.1918. Puoliso 2.10.1873 Sofia Miina Paananen, s. 18.12.1846, k.

Heikki Korhonen tuli isännäksi Saikaan taloon vuonna 1889. Kuva on vuodelta 1924.

30.6.1918. Neljä lasta.

Sofia, s. 8.7.1853, k. 2.11.1925. Puoliso 3.11.1874

Konstantin Hyvärinen, s. 13.6.1849, k. 13.8.1918.

Kymmenen lasta.

Taulu 3

Heikki Juhani Juhaniinpoika **Korhonen**, s. 2.12.1841, k. 25.7.1925. Puoliso 1.10.1913 **Maria Karoliina Ruuska**, s. 31.1.1841, k. 26.5.1913, vanhemmat Juho Ruuska ja Riitta Maija Kokkinen Muikunlahdesta..

Lapset:

Evert s. 1870, k. 1871

Hilda Maria, s. 1.2.1872, k. 24.2.1940. Puoliso 15.12.1916 Iivar Tenhunen, s. 21.1.1869.

Artturi, s. 8.12.1873. Taulu 4.

Ville, s. 9.4.1877, k. 30.5.1952.

Juho Ensio, s. 1.4.1879. Puoliso 20.12.1907 Matilda Paananen, s. 10.8.1889. Kymmenen lasta.

Iida, s. 4.9.1883, k. 12.7.1949. Puoliso 24.9.1909 talollinen Kalle Vihtori Puranen, s. 18.5.1889, k. 7.5.1949. Kolme lasta.

Aino Sofia, s. 26.3.1885.

Taulu 4

Artturi Heikinpoika **Korhonen**, s. 8.12.1873, k. 15.2.1953. Saikaan isäntä. Puoliso 19.10.1916

Regina Niskanen, s. 21.9.1888, k. 14.5.1977.

Lapset:

Eino, s. 22.8.1917, k. 1.9.1924.

Martti Eemeli, s. 5.3.1919. Puoliso 20.1.1946 Laina Paananen, s. 17.2.1919.

Martta Regina, s. 7.6.1921.

Eino **Artturi**, s. 23.12.1923.

Artturista tuli aikanaan Saikaan isäntä. Nykyään tilanpitoa jatkaa hänen tyttärensä perheineen.

Saikaa vuonna 1928

Uusia tutkimuksia

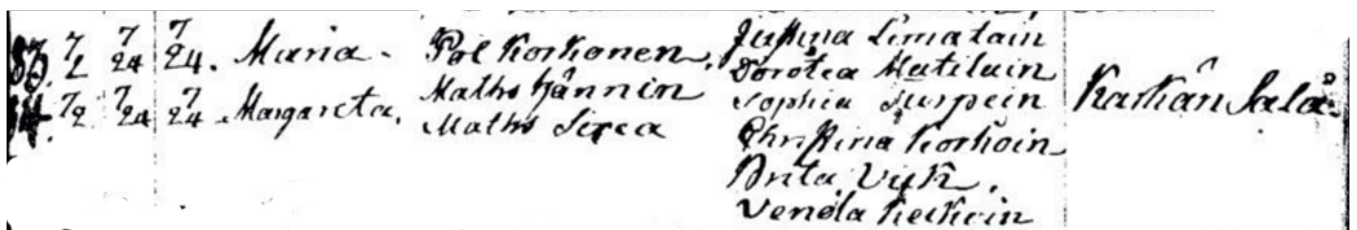
Palasin aiheeseen siis lähes neljännesvuosisataa myöhemmin. Aluksi nousi eteen sama seinä, johon selvitys oli tyssännyt edellisellä kerralla. Kun muuttokirjaa ei ole tallella Viitasaarella, niin ei voida tietää, miltä Rautalammin kylältä Erkki Paavonpoika tuli. Rautalammit ei ole muuttaneiden luetteloita tallessa vielä vuodelta 1806. Muuttokirjoja on vuodesta 1808, mutta ne koskevat vain sisään muuttaneita. Poismuuttaneiden luettelo alkaa vasta vuodesta 1822.

Joitakin ehdokkaita löytyi Hiskin avulla, mutta ne eivät näyttäneet lupaavilta. Ketään vuonna 1789 syntynyttä Eric Korhosta Hiski ei tunne. Edellisenä vuotena syntyi Kärkkäälän Hannulassa Eric, mutta hänenkään isänsä ei ole Paavo. Rüttermällä ja Karttulassa on kyllä Paavo Korhosia, mutta heillä ei taas ole Erkki-nimistä poikaa. Oli mahdollista,

että Erkkimme piilisi alkuperäisissä kirkonkirjoissa, mutta niiden läpikäyminen tuntui täysin ylivoimaiselta urakalta eikä satunnaisella hakumunnalla löytynyt mitään.

Alkuun en siis päässyt neuvoa kysymättä. SukuForum keskustelupalstalle lähettämäni kysymykseen sain nopean vastauksen. Erkki Paavonpoika s. 1789 oli lastenkirjan mukaan renkinä Horontaipaleen Markkalassa 1800-luvun alussa [2]. Tämä tarkoittaa sitä, että hän oli lähtenyt palvelukseen jo ennen rippikouluikää, mikä oli tuolloin ihan tavallista. Löytyisikö Horontaipaleelta muuta. Rippikirjasta en onnistunut löytämään mitään, vaikka kävin sitä läpi sivu sivulta, mutta lastenkirjasta tärppäsi (Horontaipal n:o 2, Vesijärvi hemman, jonka osatalo Markkala oli): isä itsellinen **Pähl Korhoin[en]** ja viisi lasta, joista yksi Eric s. 1789, mutta ei äitiä [3].

Vanhimpien lasten Marian ja Margaretan s.

Erkki Paavonpoika Korhosen vanhimmat sisaret Maija ja Reetta syntyivät kaksosina Rautalammillä vuonna 1773. Äiti on Sofia Turpeinen, siis se, jonka kohdalle kotipaikka on merkitty.

1773 kastemerkinnästä löytyy myös äitiehdoke. Alkuperäinen asiakirja [4] on niin harhauttava, että Hiski pitää äitinä Dorotea Matilaista, vaikka yhtä hyvin äiti voisi olla Justiina Liimatainen. Oikea äiti on kuitenkin **Sophia Turpeinen**, jonka kohdalla kotipaikkamerkintä on.

Tämä on varoittava esimerkki siitä, miten varauksellisesti toisen käden lähteisiin on suhtauduttava ja miksi ilmeisetkin asiat on tarkistettava alkuperäisasiakirjoista, joita niitäkin on verrattava toisiinsa. Jostakin syystä muiden lasten syntymämerkintöjä ei ole, että niistä voisi saada lisää varmistusta. Ei niitä ainakaan Hiski tunne enkä niitä löytänyt alkuperäisluetteloa selaamallakaan.

Onneksi Paavon perhe löytyi tämän jälkeen myös rippikirjasta [5]. Siellä ovat isä, äiti Sofia Turpeinen ja tyttäret Maria ja Margareta. Kolme keskimmäistä lasta ovat kuolleet pieninä lastenkirjan mukaan ja nuorin Erkki ei ole vielä päässyt ripille eikä häntä siksi ole merkitty rippikirjaan. Rippikirjan mukaan Paavo olisi syntynyt 1747. Hiskistä löytyykin syntymäpäivä ja vanhemmat: 1.2.1747, Juho Korhonen ja Anna Kolaritar Horontaipaleelta. Alkuperäisestä merkinnästä selviää vielä talonnumerokin: 2.

Paavo kuoli ruotuvaivaisena 8.8.1798 Vesijärvellä. Asuivat silloin Tyngyniemellä (Horontaipale 7) tyttärensä Marian appivanhempien Matti Raatikaisen ja Riitta Tarvaisen luona. Sofia asui siellä vielä jonkin aikaa Paavon kuoleman jälkeen ja 1814–1816 Viitasaaren Suovanlahdella (Tarvaala 6) poikansa Erkin luona, muuttokirja Rautalammilta 25.12.1814, ja muutti Viitasaarelta takaisin Rautalammille 11.6.1816.

Kärkkäälän talot vuoden 1867 kartassa.

Ruotusotilas Pol Sahlström

Sofia Turpeisen syntymävuodeksi on rippikirjaan merkitty 1754. Syntymäaika on kuitenkin alkuperäisen luettelon mukaan 26.10.1752 (Hiskissä 26.11.), vanhemmat Josef Turpeinen, s. 1711, k. 1776, ja Maria Turpetar, s. 1707. Paavo ja Sofia vihittiin 13.10.1771. Vihittyjen luetteloon Paavo on kirjattu sotilasnimellään Sahlström ja asuinpaikaksi on merkitty Kärkkäälänsalo [6]. Sotamies Pol (Pähl) Sahlström näkyy rippikirjassa jo 1760-luvulla Saksalassa ja vuosina 1771–1775 Paavo ja Sofia yhdessä. Vuodesta 1776 perhe on itsellisinä Horontaipaleen Vesijärvellä ja seuraavalla vuosikymmenellä Tyngyniemellä (nyk. Tynkyniemi) niin kuin edellä jo kerrottiin.

Sotilasasiakirjoista – vuosien 1767–1774 rekrytointiluetteloista [7] – käy ilmi, että Paavo värvättiin 19-vuotiaana sotamieheksi Hämeen jalkaväkirykmentin Rautalammin komppanian ruodulle 123 maaliskuussa 1767. Ruodulla aikaisemmin palvellut Knut Sahlström (rippikirjassa Salström, siviiliniimeltään Moilanen) oli sairaaloloinen. Ruotu tarjosi ehdolle Matti Matinpoikaa, mutta tämä 14-vuotias poika jätettiin vielä kasvamaan ja valittiin jo miehen iässä oleva nuorukainen. Vihittyjen luettelossa ja rippikirjoissa mainitun sotilasnimensä Paavo peri siis edeltäjältään. Sotilasasiakirjoissa Paavo kulkee poikkeuksellisesti vain isännimellään: Paul Johansson.

Paavon ruotutorppa oli todennäköisesti Saksalansaareissa eli Kärkkäälänsalossa, sillä rippikirjassa sotilas Pol Sahlström on kirjattu Saksalaan, joka käsitti ilmeisesti koko Saksalansaaren eikä vain Saksalan taloa (Kärkkäälä 5), ja koska vanhimmat lapsetkin ovat syntyneet siellä. Tätä tukee se, että ruodun 123 taloista kaksi eli Salonpää ja Savola (Kärkkäälän talot 6 ja 8) sijaitsivat Saksalansaareissa, vaikka jälkimmäinen siirrettiinkin myöhemmin länteen päin mantereen puolelle. Ruodun kolmas talo oli kauempana sijaitseva Ankeriastaipale (Kärkkäälä 4).

Väärillä jäljillä

Saloheimon luettelon mukaan Paavon vanhemmat ovat **Juho Sipipoika Korhonen**, s. 18.9.1711, k. 16.2.1772, Kärkkäälän Korholasta ja **Maria Tuomaantytär Keurulainen**, rippikirjan mukaan s. 1721, vihityt 19.3.1740 (taulut 26 ja 27). Rippikir-

jaan markityn syntymävuoden ja värväytymisiän perusteella tämä näyttää kuitenkin virheeltä.

Epävarmuutta aiheuttaa se, että todellisuudessa oli kaksi lähes samanikäistä Paavo Juhonpoika Korhosta. Edellä mainittujen poika syntyi Kärkkäälän Korholassa 25.4.1746. Toinen Paavo syntyi Horontaipaleella 1.2.1747.

Jälkimmäisen äiti on alkuperäisen kastemerkinnän mukaan Anna Kolaritar [8], niin kuin kerroin jo edellä. Jälkimmäisen valintaa tukee se, että syntymävuosi on sama kuin rippikirjaan merkitty ja hänen rekrytointiluetteloon merkitty ikänsä olisi näin lähellä oikeaa.

Kuolinmerkinnässä on myös pientä epätarkkuutta, sillä iäksi on merkitty 50 vuotta. Tämä Paavo olisi kuitenkin ollut silloin jo 51-vuotias ja edellinen jo 52. Lisäuskottavuutta saadaan siitä, että tämä selittäisi, miksi nuorempi Paavoistamme muutti perheineen juuri Horontaipaleelle (takaisin) sotilasuransa päätyttyä. Nämä juuret johtaisivat edelleen Juurikkaniemen Korholaan.

Totuus selviää

Näin päättelin ja olin päätelmästäni jo niin varma, että jätin käsikirjoituksen odottamaan julkaisemista. Parin kuukauden kuluttua mieltä alkoi kuitenkin hiertää se, että en tiennyt, miten toiselle Paavolle kävi. Palasin tutkimaan tarkemmin jo tutkimiani arkistomerkintöjä.

Tuon ajan Rautalammin kirkkoherra Johan Weckman on ollut niin huolellinen, että hän on merkinnyt vihittyjen luetteloon vihkimispäivän ohella kaikki kolme kuulutusunnuntaita. Vihkiparin nimien lisäksi edellä jo esitellyssä merkinnässä [6] on myös neljä muuta nimeä.

Olin pitänyt niitä vain sukujohdon kannalta merkityksettöminä todistajina, mutta tutkimalla merkintöjä tarkemmin havaitsin, että vihki-merkinnöissä oli aina kaksi miestä ja kaksi naista, ikään kuin kaksi pariskuntaa. Kun lisäksi ensimmäisenä mainitulla miehellä oli aina sama sukunimi kuin sulhasella ja toisella sama sukunimi kuin morsiamella, niin alkoi näyttää siltä, että vihittyjen luettelossa onkin mainittu vihittävien vanhemmat.

Tätä oli sitten helppo testata tunnetuilla pareilla. Jo muutaman pistokokeen perusteella kävi

ilmeiseksi, että juuri niin on asianlaita. Vihki-merkinnässä luetellaan todellakin vihittävien vanhemmat. Oikeat vanhemmat ovat siis kuitenkin Saloheimon ja Juhani Korhosen esittämät Juho Sipinpoika Korhonen ja Marketta (Maria) Tuomaantytär Keurulainen. Heidät vihittiin maaliskuun 19. päivänä 1740. Vihki-merkinnässä morsiamen nimi on Maria niin kuin Saloheimon luettelossa, mutta kaikkialla muualla rippikirjoissa ja lasten syntymämerkinnöissä nimenä on Marketta.

Pidän vihki-merkinnän todistusta ratkaisevana siitä huolimatta, että Juhon syntymävuodeksi on merkitty rippikirjassa 1747 eikä 1746 niin kuin nyt pitäisi ja että rekrytointirullassa mainittu ikä sopisi toiseen Juhon paremmin, vaikka ei ole täsmälleen oikein hänellekään. Sotilaspalveluksen jälkeinen muutto Horontaipaleelle selittyy puolestaan sillä, että Sofia oli vihki-merkinnän mukaan juuri sieltä.

Paavon isä Juho Sipinpoika Korhonen on siis Kärkkäälän Korholan (Kärkkäälä 10) poika. Äiti Marketta lienee tullut aivan läheltä, vaikka hänen on arveltu tulleen Laukaastakin. Hänen vanhempansa ovat todennäköisesti Tuomas Keurulainen eli Häkkinen ja Kaisa Mannitar Ankerias-taipaleesta. Kaisa mainitaan Tuomaan vaimona jo ensimmäisessä rippikirjassa, joten heidät on vihitty ennen vuotta 1704. Kaisa kuoli kesäkuussa 1712 yli 40-vuotiaana. Hän oli siis syntynyt todennäköisesti 1660-luvulla.

Juho ja Marketta asuivat isä-Sipin kuoleman jälkeen vielä koko 1750-luvun Korholassa. Rippikirjaan Korholan asukkaat on tosin tuolloin kirjattu vielä Hannulan sivulle, vaikka Hannula oli jaettu ja Korhola itsenäistynyt jo Sipin eläessä.

Juho ja Marketta muuttivat noin 1763 Saksalaan. Siellä heidät on merkitty itselliseksi samalle sivulle kuin torppari Niilo Laitinen. Heidän luonaan asui kaatumatautinen tytär Elina, mutta Paavo ei siellä näy, vaikka hän ikänsä puolesta olisi lähes kaksikymmenvuotiaana ollut rippikirjaan merkittäviä.

Kaikkiaan heillä oli ainakin viisi lasta: Tuomas 1743, Paavo 1746, Elina 1749, Juho 1752 ja Marketta 1760. Saloheimon mukaan Juho ja Tuomas muuttivat 1770-luvulla Pohjanmaalle, mistä Juho palasi lampuodiksi Hanhitaipaleelle vuonna 1790.

Seuraavassa rippikirjassa vuoden 1770

tienoilla Juho ja Marketta on merkitty samalle sivulle kuin torppari Jaakko Wiik. Juho kuoli 16.2.1772 Saksalassa. Rippikirjasta ei saa tukea sille Saloheimon arvelulle, että Juho ja Marketta olisivat asuneet poikansa Paavon sotilastorpassa ja että Juho olisi siellä kuollutkin, vaikka kumpikin perhe asuu Saksalassa. Merkintöjen väliä on nimittäin useampi sivu. Sisar Elina muutti kyllä isä-Juhon kuoleman jälkeen veljensä Paavon sotilastorppaan. Äiti-Markettaa siellä ei näy.

Yhteys aikaisempiin selvityksiin

Juhon isä **Sipi Mikonpoika Korhonen** syntyi vuoden 1675 tienoilla Kärkkäälänsalon Marttilassa (Kärkkäälä 6), jota myöhemmin kantatalon jakamisen jälkeen nimitettiin Salonpääksi, tuli kotivävyksi Särkisalon Toikkalaan vuonna 1700 ja isännäksi Kärkkäälän Korholaan 1722. Juhon äiti on Särkisalon Toikkalan tytär **Elina Tahvontytär Toikatar**. Heistä on kerrottu Wanhassa Tuomaassa vuonna 1994 s. 14–15 ja 1995 s. 12–14.

Sipin isä **Mikko** on sukumme Kärkkäälän haaran kantaisä. Hän tuli suvun alkuperäiseltä asuinpaikalta (nykyistä Vesterilää) isännäksi

Marttilaan 1650-luvun puolen välin tietämällä. Vuoden 1998 Wanhän Tuomaan sivuilla 10–11 olevassa suvun vanhimpien polvien sukupuussa Mikkoa on merkitty numerolla 5. Kaikki nämä lehdet ovat saatavissa verkosta [9]. Mikosta lähtien saadaan seuraavalla keskiaukeamalla oleva Saikaan Korhosiin johtava sukupuuh.

Taas on siis liitetty yksi haara yhteiseen sukupuuhumme. Tiedot ovat kyllä olemassa arkistojen kätköissä, mutta tiedonpalaset on kaiveltava sieltä esiin ja yhdistettävä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Yksittäinen tieto, niin oikealta kuin se näyttäisikin, saattaa johtaa täysin väärille jäljille ilman kaikkien palasten yhteen sovittamista ja tarkistamista yhä uudelleen.

Tähänkin sukujohtoon jää pienen pieni varaus. Epäilyksen siemenen heittää rekrytointiluetteloon merkitty sotamies Paavon ikä, joka sopisi paremmin toiseen Paavoon. Katson kuitenkin muiden tietojen, erityisesti Paavon ja Sofian vihkimerkintään kirjattujen vanhempien nimien olevan niin selvä varmistus esittämäni sukujohdon puolesta, että jätän sen teidän luettavaksenne ja muiden tutkijoiden täydennettäväksi tai korjattavaksi.

Viitteitä lähteisiin:

- [1] Viitasaarelle muuttaneita 1806
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/viitasaari/muuttaneet_1754-1840_uk595/40.htm
- [2] Rautalammin lastenkirja 1804–1814, toinen osa
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/lastenkirja_1804-1814_tk1098_2/25.htm
- [3] Rautalammin lastenkirja 1785– A7A1
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/lastenkirja_1785-1785_tk1098/281.htm
- [4] Rautalammin kastettujen luettelo 1773
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/syntyneet_1756-1794_tk1101/84.htm
- [5] Rautalammin rippikirja 1781–1794 A6 s. 161
http://www.digiarkisto.org/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/rippikirja_1781-1794_tk1091/180.htm
- [6] Rautalampi vihityt 1771
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/vihityt_1756-1794_tk1101/30.htm
- [7] Hämeen läänin jalkaväkirykmentin värväys- ym. luetteloja. Hjr 420 1767–1776, mikrofilmirulla 55011.
- [8] Rautalampi syntyneet 1746
http://www.sukuhistoria.fi/sshy/kirjat/Kirkonkirjat/rautalampi/syntyneet_1712-1755_tk1101/151.htm
- [9] Wanha Tuomas verkossa
<http://suvut.genealogia.fi/korhonen/wanhatuomas.html/>

Saikaan Korhosten polveutuminen

V

VI

Kirsti
1702–
∞ Lassi Närhi

Paavo*
1704–1748
Korholan isäntä

Helka
1706–
∞ Pekka Puttonen

Heikki**
1708–1759
Korholassa

Juho
1711–1772
itsellinen Saksalassa
∞ **Marketta Keurula**

VII

Tuomas
1743
Pohjanmaalle

Paavo
1747–1798
sotamies Sahlström
∞ **Sofia Turpeinen**
1752– elossa vielä 1816

Elina
1749

VIII

Maria
1773
† pienenä

Mar
177
† pi

IX

Erkki
1809

Anna Sofia
1811

Johannes
1814–1889
Muikunlahden Ilola
∞ **Anna Kumpulainen**

Loviisa
1817

Ma
181

X

Heikki
1841–1925
Saikaan isäntä
∞ **Maria Ruuska**

Ma
184

XI

Hilda Maria
1872–1940

Artturi
1873–1953
Saikaan isäntä
∞ **Regina Niskanen**

Ville
1877–1952

Juho Ensio
1879–1956
∞ Matilda
Paananen
kymmenen lasta

lida
188

XII

Eino
1917–1924

Martti Eemeli
1919–1996
∞ Laina Paananen
Saikaa, Tiensuu

Martta Regina
1921–1966
∞ Väinö Pönttiö
Viitasaari

Art
192
Sail
∞ E

XIII

Veikko
Ruotsiin

Paavo
Tieaho

Matti
Puro (Tiensuu)

Anneli

Liisa

Arja

Päi
∞ I

XIV

kolme lasta

neljä lasta

kaksi lasta

XV

neljä lastenlasta

i Mikonpoika Korhonen

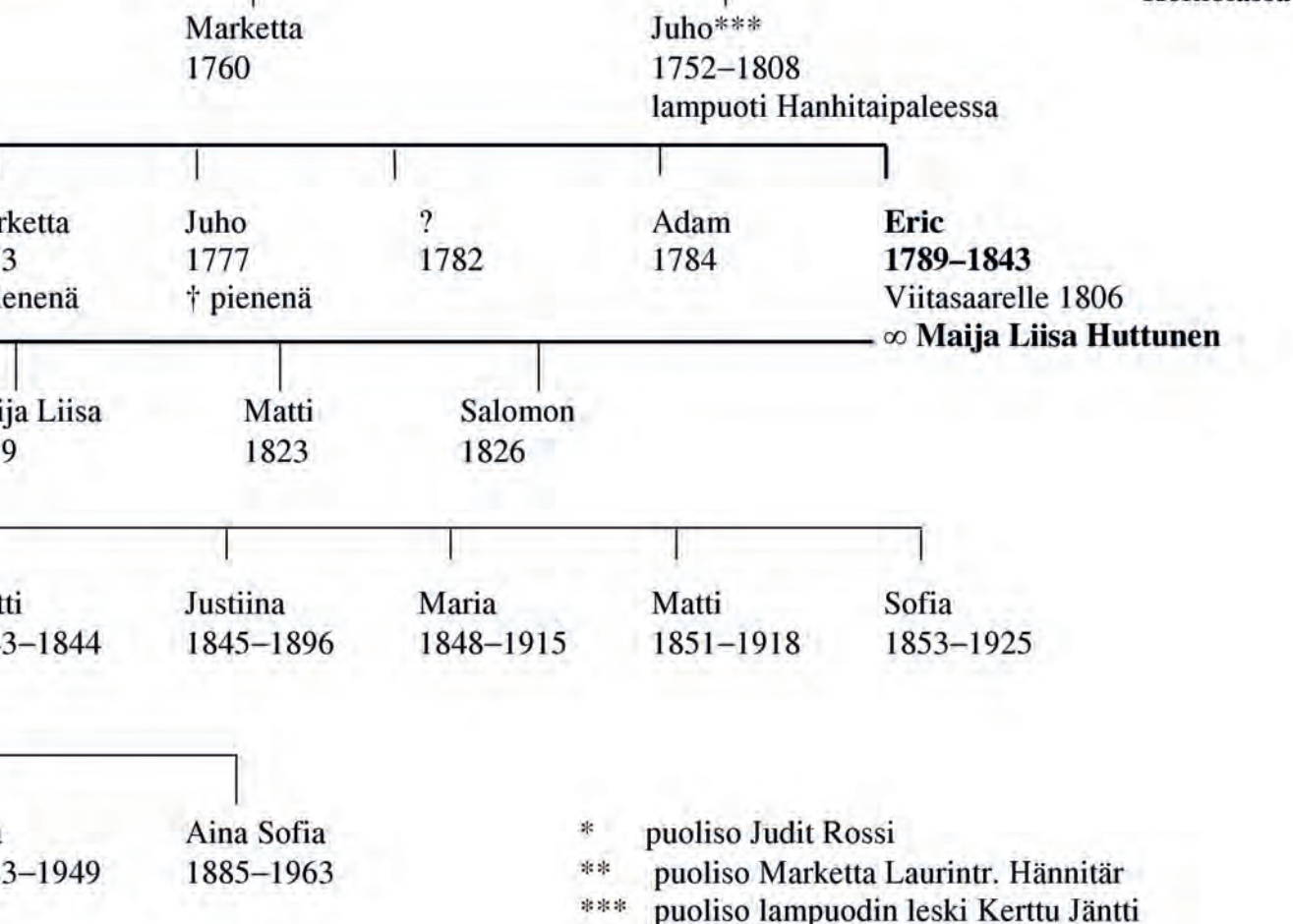
1660–1742

torppa- ja kääälän Korholan isäntä

Elina Toikatar

torppa- ja kääälän Toikkalasta

Elina Toikatar

turi Korhonen

1833–1998

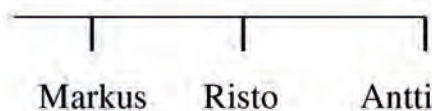
kaan isäntä

Melvi Ahola

vi Vuorio s. Korhonen

Ilkka Vuorio

kaa, Viitasaari

HK 2011

Sukuperä selvisi

Hannu Korhonen, Orimattila

Sukuamme vanhan Rautalammin Korhosia on tutkittu ja selvitelty hyvinkin paljon, vaikka vain vähän on julkaistu. Vanhimmat polvet on pengottu perusteellisesti moneen kertaan. Uutta tietoa saattaa silti putkahtaa esiin yllättäen niin kuin kantaisämme Tuomaan tilakauppaa koskeva asiakirja (Wanha Tuomas 2009 s. 4–7). Monissa sukuhaaroissa on kuitenkin vielä paljon selvittämistä jo 1700-luvulta alkaen, vaikka ilman todisteitakin on ilmeistä, että samaa sukua olemme. Tässä jutussa kerrotaan, miten taas yksi sukulinja saatiin liitetyksi Tuomaan jälkeläisten joukkoon.

Sukuseurallamme oli myynti- ja neuvontapaikka Rautalammin 450-vuotisjuhlilla. Ensimmäisenä asiakkaana marssi sisään **Laila Markkanen**, jolla oli kysyttävää laatimastaan naapurin esivanhempien taulusta. Lailan omissakin esivanhemmissa on kyllä Korhosia niin kuin useimmissa Rautalammissa pitkään asuneissa suvuissa on. Taulu oli muuten valmis, mutta viidennen polven 32 esivanhemmasta puuttui yksi pariskunta. Heitä ei löytynyt, mutta yhteydenotto johti toisenlaiseen merkittävään tulokseen.

Asia tuli puheeksi suku-neuvoston jäsenen **Jukka Korhosen** kanssa, sillä esivanhempien taulun lähtöhenkilöinä olevan seitsenjäsenisen sisarusparven joukossa oli hänen isänsä Aarne. Tämä on myös aikanaan toiminut sukuneuvoston jäsenenä. Jukka innostui asiasta. "Kiinnostaa kovasti, sillä lähisukuani ei ole tietojeni mukaan tutkittu", sanoi hän sähköpostiviestissään. "Nytköhän selviää sukuhaaramme kytkentä Vanhan Rautalammin Korhosiin." Ja selvisi.

Esivanhempien taulussa oli henkilöistä vain syntymä- ja kuolinajat, eikä niitäkään kaikista, ei asuinpaikkoja eikä tietoja elämänvaiheista. Edellisellä vuosisadalla eläneistä sukupolvista on vielä muistitietoa, mutta vanhempia polvia piti selvittää arkistotietojen perusteella. Lailan sukutaulu antoi

Sisarukset ikäjärjestyksessä vasemmalta Aino, Jenny, Irja, Helvi, Aarne, Eeva ja Antti. Kuva on otettu Antin 50-vuotispäivillä Lahdessa vuonna 1985.

kuitenkin selvitykselle hyvän rungon. Tässä jutussa kuvataan vain isälinja, joka kertoo nykypolvien yhteyden vanhan Rautalammin Korhosten sukuun.

Lähtöhenkilönä on siis sukuseuramme suku-neuvoston jäsen Jukka Korhonen. Puoliso Anna-Maija, neljä lasta, asuu Tervossa. Jukalla on seitsemän sisarusta: Mauri s. 1951, Matti 1952, Arja 1954, Raimo 1956, Eeva-Liisa 1957 (nykyään sukuneuvoston varajäsen), kaksosveli Hannu 1962 sekä Reijo 1971. Kaikki ovat perheellisiä. Sisarusten lapsia ja lastenlapsia on kaikkiaan 50.

kuitenkin apuhoitajan koulutuksen isänsä vanhempien taloudellisen avun turvin. Hän toimi sairanhoidajattarena Tuusniemen kunnalliskodissa 1949–1950 ja sen jälkeen vähän aikaa Kajaanissa. Aarne ja Lea kihlautuivat toukokuussa 1951 ja heidät vihittiin samana kesänä 30.7.1951.

Nuoripari asettui asumaan Sydänmaalle ja siellä syntyivät kaksi vanhinta lasta. Vuonna 1953 perhe hankki oman Välimäki-nimisen maatilán Vesannon Niinivedenpäästä. ”Välmäessä” syntyi perheeseen viisi lasta. Elanto tuli maataloudesta. Etenkin talviaikaan Aarne teki metsätöitä ajaen hevosella puita metsäyhtiöiden hakkuilta.

Aarne hankki kotitilansa 1960-luvun alussa ja hoiti Välimäen töiden ohella myös kotitilansa peltotyöt. Pääasiallinen syy syntymätilán hankkimiseen oli Aarnen kertoman mukaan hänen kuuliaisuutensa saapua isänsä Eemelin pyynnöstä hoitamaan kotitilaa. Siellä oli tuolloin ollut talousvaikeuksia. ”Eemel-papan” terveydentila oli huonontunut, jolloin hoivan ja huolenpidon tarvekin oli lisääntynyt. Kahden varsin etäällä sijainneen maatilán hoitaminen kävi perheelle

raskaaksi, minkä vuoksi he palasivat Sydänmaan tilalle 1964 ja myivät tuolloin yhdessä hankkimansa Välimäen Lea-äidin jonkinasteisesta vastustelusta huolimatta.

Maa- ja metsätalous työllisti perheen myös jatkossa. 1970-luvun alusta lähtien Aarne ryhtyi eläinten ostoasiamieheksi hankkien teuraseläimiä aluksi OTK:lle Jyväskylään ja viimeiset vuodet aina eläkkeelle jäämiseen saakka Liha-Heikkinen Oy:lle Kuopioon. Perheen kuopus syntyi Rautalammillä.

Lea avasi *Rautalammin pala* -nimisen kangas- ja tekstiilivähittäiskaupan Rautalammin kirkonkylälle vuonna 1976. Kaupparekisteriin liike merkittiin 21.5.1976. Näin perheessä siirryttiin konkreettisesti maataloudesta osaksi palveluyhteiskuntaa. Lea piti kauppaa aina 1990-luvulla tapahtuneeseen eläköitymiseensä asti.

Sydänmaan tila siirtyi Raimo pojalle 1979, jolloin Aarne ja Lea hankkivat kotikylältä Pysäkinimisen asuintalon, johon he kolmen tuolloin kotona asuneen pojan kanssa muuttivat. Lea menehtyi vuonna 1996, mikä merkitsi dramaattista muutosta Aarnenkin elämään hänen jäädessään

Sydänmaan uusi päärakennus tilán itsenäistymisen aikoihin 1910-luvun lopulla. Vasemmalta vanha isäntä Aapeli, hänen sisarensa Olga, isäntä Eemeli, vanha emäntä Agatha ja isännän veli Aukusti.

yksin asukkaaksi Pysäkillä. Aarnen terveydentilan huononnutta hän muutti useaksi vuodeksi vanhimman lapsensa Maurin perheeseen Vantaalle. Vuonna 2006 hän siirtyi Rautalamille palvelukoti Pauliinaan ja viettää nyt siellä ilmeisen onnellista vanhuuttaan.

Aarnen isä **Eemeli Korhonen**, s. 15.7.1888, k. 12.7.1962, isännöi isänsä jälkeen Sydänmaata vuodesta 1923 lähtien. Hän oli kova työmies, pystyi esimerkiksi tekemään yhden päivän aikana kahden torpankontrahtiin kuuluvan vuokrapäivän työt. Muutenkin Eemelin kerrotaan olleen reipas poika. Hän saattoi muun muassa tulla suoraan riidulta Haapasalmelle riidenpuintiin. Kerran kun Eemeli joutui markkina-aikaan poliisin kanssa tekemisiin ja nämä lähtivät häntä putkaan viemään, niin hän oli kovasti estellyt ja sanonut, että ei hän se sovi, kun hän on Sääksjärven sonni-osuuskunnan puheenjohtaja. – Eemeli rakensi Sydänmaalle uuden tuvan. Hänen muistellaan kehaisse, että kannatti tehdä hyvä talo, jotta sai hyvän emännän. Torpparilain tultua voimaan Eemeli lunasti Sydänmaan itsenäiseksi tilaksi. Talon maat on sittemmin jaettu moneen osaan eikä sitä enää ole.

Puoliso **Hilda**, o.s. Nikulainen, s. 30.5.1889, k. 22.11.1837, oli kotoisin Kerkonjoensuun kylältä, vanhemmat Aapeli Otonpoika Nikulainen, s. 11.3.1853 ja Maria Mikontytär Huuskonen, s. 22.4.1854. Hilda muistetaan taitavana emanttana. Hänen erityisosaamistaan olivat puutarhatyöt. Hänen tiedetään suunnitelleen puutarhoja naapureillekin.

Perheessä oli seitsemän lasta: **Aino** (1919–1991), **Jenny** (1921–2005), **Irja** (1923–1988), **Helvi** (1925–1993), **Aarne** (1929–), **Eeva** (1931–) ja **Antti** (1935–2002). Lailan äiti on ker-tonut, että kuopus Antti lauloi kansakoulussa sisaruksistaan niin liikuttavasti, että yksikään silmä ei pysynyt kuivana: "Minäpä olen pikkuinen poika, papan oma Antti, Jennyn Mussi, Irjan Massi ja Helvin marakatti."

Perheen elanto tuli pääasiallisesti maataloudesta. Lisäansioita hankittiin metsätöistä, joita tehtiin Kymi-yhtiön hakkuissa. Eemeli oli myös taitava suutari. Hän valmisti lapikkaita ja saappaita sekä oman perheen tarpeisiin että tilaustöinäkin, jos vain aika antoi myöten, Tilalla oli pajakin vielä 1960-luvun lopulla.

Eemelin isä on **Aapeli Korhonen**, s.

22.12.1852, k. 19.10.1918. Puoliso **Agatha** Korhonen, s. 20.3.1850, vhm talollisen poika Jussi Mikonpoika Korhonen Sonkarinsaaren Huttulasta (no 8) ja Aino Loviisa Tuomainen. Perheessä oli kuusi lasta: August 1880, David 1883, Anna 1886, **Emil** 1888, Lydia 1891 ja Olga 1894.

Aapeli asui perheineen Palvamäen torpassa isänsä luona ainakin vuoteen 1882 asti. Muuttivat Multakaarten torppaan (Kerkonjoensuu 2), mutta Aapeli oli siellä torppariksi merkittynä vain pari vuotta. Palasivat Palvamäkeen 1884.

Vuosien 1882–1890 rippikirjan mikrofilmi-kortista puuttuu Palvamäen viimeinen sivu, mutta Annan ja Eemelin syntymämerkinnöistä voi päätellä, että Aapelin perhe asui taas Palvamäessä tai ainakin Palvamäen alueella ihan vuosikymmenen lopulle, kunnes muuttivat Korsun torppaan (Kerkonjoensuu 6) vuonna 1889. Aapeli on merkitty sinne torppariksi. Lyyti-tyttären syntymäpaikka on sen mukaisesti Kerkonjoensuu 6. Aapelin perhe asui Korsussa vielä vuonna 1900. Pian vuosisadan vaihtumisen jälkeen Aapelin piti luopua Korsusta ja perhe muutti Sääksjärven pohjoispäähän Sydänmaan torppaan (Rautalampi 8), joka silloin oli Haapasalmen talon omistuksessa. Kerrotaan, että luopumisen syynä olivat epäonnesta johtuvat talousvaikeudet. Aapelin kuljettama tukkilautta nimittäin hajosi kesken uiton ympäri Niinivettä.

Aapelin isä **Olli Korhonen** syntyi 11.7.1817, k. 18.8.1889. Puoliso **Augustiina Putkonen** s. 3.6.1819, k. 12.4.1867, vanhemmat torppari Tahvo (Staffan) Putkonen ja Anna Huuskonen Kerkonjoensuu 4:stä. Perheessä oli neljä lasta: Albert s. 1851, **Abel** s. 1852, Hilda Maria s. 1855 ja Amanda s. 1858.

Olli ja Augustiina olivat vuonna 1851 itsellisinä Vihtalahdessa (Kerkonjoensuu 20), missä Olli oli palvellut renkinä lastenkirjan mukaan jo nelitoistavuotiaasta eli vuodesta 1831 lähtien ja Augustiina piikana myös useita vuosia (1846 lähtien). Heidät vihittiin avioliittoon 20.4.1850 kuulutettujen luettelossa olevan merkinnän mukaan, minkä jälkeen Olli siirrettiin rippikirjassa palvelusväen sivulta itsellisten sivulle, Augustiina jo pari vuotta aikaisemmin. He muuttivat torppareiksi Vekaramäenalukseen vuonna 1851 (Haapamäki 6) ja sieltä edelleen Palvamäkeen vuonna 1854 (Kerkonjoensuu 15).

Olli meni uuteen avioon 1.11.1868 Eeva

Brunin kanssa. Tämä oli syntynyt rippikirjan mukaan 3.3.1826 ja kuoli 20.11.1878. Kastettujen luettelossa on 7.4.1826 syntynyt ja 22.7. kastettu Eva. Isä on Pähl Brun, isännimi hyvin epäselvä, alempana ylivivattu toinen nimi, josta ei saa olla selvää. Merkintä on kokonaisuudessaankin niin epäselvä, että isän asemasta ei saa selvää, eikä oikein äidin nimestäkään. Sisarusten syntymämerkintöjen mukaan (Hiski 1824 ja 1829) kyseessä ovat Pähl Brun ja Sus[anna] Kolehmainen, Paavon sukunimenä on myös "Brun el. Jäskeläin[en]" (Hiski 1840).

Ollin isä **Heikki Korhonen** on syntynyt 10.1.1766 Vaajasalmessa. Hänet mainitaan Ruokoniemessä vuosien 1795–1803 rippikirjassa s. 220: torppari Heikki Korhonen s. 1766 ja vaimo **Kaisa** (Cath.) Korhonen s. 7.1. 1767 k. 3.7.1807, vihityt 24.2.1793 (JK). Seuraavassa rippikirjassa 1804–1814 s. 5 he ovat torppareina Haapaharjun torpassa (Kerkonjoensuu 1). Saikarin-Vaajasalmen kyläkirjan mukaan torpan paikalla on asuttu viimeksi 1930-luvulla. Kaikki rakennuksetkin ovat nykyään hävinneet, mutta peltoaueka on jäljellä, nimeltään Rasilanpelto Rasilanrantaan mentäessä Saikarilla. Kaisa kuoli siellä vuonna 1807. Heikki vihittiin toiseen avioonsa 17.12.1807 (JK 27.12.) Susanna Huttusen, s. 14.12.1777, kanssa, vanhemmat Mikko Huttunen ja Vappu (Valborg) Korhonen Päättärintaipaleesta. Heikki kuoli 12.2. 1830.

Heikillä oli lastenkirjan mukaan paljon lapsia: Anna Maija 1788, Caisa 1793, Margetta 1795 (JK 4.2.1794), Henric 1796, Lisa 1800, Maria 1802, Mickell 1809, Josef 1812, Brita (17.2.1814 JK), Johan sekä kaksoset Jacob ja Olof; ensimmäiset kuusi siis Kaisan kanssa ja toiset kuusi Susannan kanssa, jälkimmäisessä sarjassa siis Ollimme.

Kastettujen luettelossa vanhempien lasten, esimerkiksi Marketan ja Liisan, syntymäpaikaksi on merkitty Vaajasalmi. Lastenkirjoissa ei mainita 1798 syntynyttä Kaisaa (JK) eikä 4.1.1804 Ruokoniemellä syntyneitä kaksosia Jussi ja Maria. Kaksosia tässä sukuhaarassa on siis ollut muuallakin kuin nykypolvissa. Tähän sarjaan kuuluu vielä Hiskin mukaan Saikarilla 26.6.1807 syntynyt Pekka. Haudattujen luettelossa on hänen kohdallaan merkintä "död födda siuke barn". Hänet haudattiin kaksi päivää myöhemmin samalla kertaa kuin lapsivuoteeseen kuollut äitinsä Kaisa.

Haapaharjun torpan paikka Rasilanrannassa Saikarilla.

Heikin vanhemmat ovat **Jussi Korhonen** s. 12.8.1729 (kastettujen luettelon mukaan, Saloheimolla 1730, syntynyt Niinivedellä, rippikirjassa syntymävuosi on 1726, mutta kastettujen luettelossa ei ole silloin syntynyt yhtään Jussi Korhosta) ja hänen toinen vaimonsa noin vuodesta 1759 **Marketta Hyvönen** s. 1736 (rippikirjan mukaan, Hiskistä ei löydy). Pienen pieni epävarmuus tähän liittyy. Heikin syntymämerkinnässä äidin nimi on nimittäin Hytöin[en].

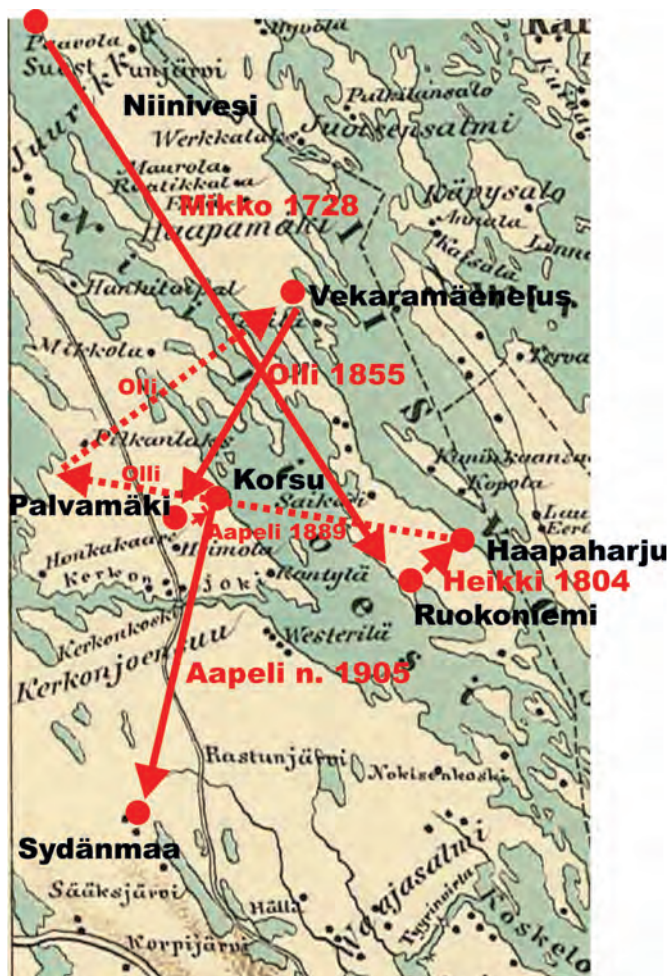
Se voi olla virhekin, sillä heille ei mainita muita lapsia eikä tällaista pariskuntaa Jussi Korhonen ja Marketta Hytönen löydy mistään muistakaan merkinnöistä. Sen sijaan Jussi Korhonen ja Marketta Hyvönen mainitaan moneen kertaan niin kuin jäljempänä nähdään. Virhe olisi nykylukijan mielestä hyvinkin mahdollinen jo kirjoitusasun puolesta, sillä Hyvönen kirjoitettiin tuolloin Hyfwöin. Sekaannusta olisi saattanut aikanaan aiheuttaa sekin, että Hannulan Sipi Korhosen vaimo oli nimeltään Marketta Hytönen. Tämä oli saanut 1760-luvulla jo kaksi lasta.

Jussin ensimmäinen vaimo oli Juhani Korhosen mukaan **Kaisa Jäntti**, s. 1734, k. 13.6.1759 Ruokoniemessä lapsivuoteeseen, lapsi Kaisa (Carin). Hiski tarjoaa Jussi Korhoselle ja toiselle vaimolle Marketta Hyvöttärelle neljä lasta, Catharina 1760, Michael 1763, Elisabeth 1768 ja Margaretha 1770, toinen merkitty syntyneeksi Vaajasalmessa, kolmas Ruokoniemessä ja neljäs taas Vaajasalmessa. Heikkinne sopisi hyvin toisen ja kolmannen väliin. Sekä Juhani Korhonen että Saloheimo (taulu 97) ovat näin tulkinneetkin ja pitävät äitiä Hyvösenä eikä Hytösenä, vaikka kastettujen luettelon merkinnässä on kyllä selvästi Hytöin[en].

Jussin isä on **Mikko** Laurinpoika **Korhonen** s. 28.7.1705 Niinivedellä, k. 11.1.1756, Juurikkaniemestä (Saloheimon taulu 96). Mikko tuli torppari Juho Matinpoka Ikäheimosen (Saloheimon mukaan, Hiskissä Kaisan syntymämerkinnässä isän nimi Heikki) kotivävyksi Kerkonjoensuulle vuonna 1728. Pso 1728 **Kaisa** Juhontytär **Ikäheimonen** s. 15.4.1708 Tyyrinvirralla (Saloheimon mukaan s. 11.11.1708, k. n. 1779, taulu 96, Mikko on myös Ilkka Korhosen laatimassa sukupuussa), Kaisan äiti Marketta Hännitär. Saloheimon mukaan Mikolla ja Kaisalla oli kahdeksan lasta: Juho 1730, Mikko 1733, Paavo 1736, Heikki 1738, Marketta 1742, Liisa 1748, Rieti 1749, Kaisa 1754.

Mikon isä on **Lauri** Lemetinpoika **Korhonen**, s. 1654, k. 9.2.1743, Sonkarinsaaresta, viidettä polvea Tuomas Pekanpojasta lukien, Niiniveden (myöhemmin Juurikkaniemi no 4) isäntä. Äiti on **Vappu** Ollintytär **Nuutinen**. (Saloheimon taulu 80). Heillä oli seitsemän lasta: Maria, Olli s. n. 1680, Lauri 1685, Juho 1690, Kaisa 1702, Mikko 1705 ja Tuomas 1708.

Sukupolvien ketju, joka yhdistää nykyiset polvet yhteiseen vanhan Rautalammin Korhosten sukuumme, on alempana.

Apuna on käytetty Suomen sukututkimusseuran historiakirjatietokantaa Hiskiä ja Suomen sukuhistoriallisen yhdistyksen (SSHY) digitaaliarkistossa ja Jyväskylän maakunta-arkistossa olevia kirkonkirjojen mikrofilmejä sekä seuraavia selvityksiä:

Salobeimo, Veijo: Rautalammin Korhoset, vuoteen 1770 asti syntyneet. Julkaisematon käsikirjoitus 1955.

Korhonen, Juhani: Rautalammin Korhoset, noin vuoteen 1850 asti syntyneet. Julkaisematon ja päiväämätön käsikirjoitus 1970-luvulta.

-
I	Tuomas Pekanpoika Korhonen
II	Lemetti Tuomaanp. K.
III	Paavo Lemetinp. K.
IV	Lemetti Paavonp. K. 1610–1709 Sonkarinsaaren Korholan isäntä
V	Lauri Lemetinp. K. 1654–1743 Juurikkaniemen Korholan eli Niiniveden isäntä
VI	Mikko Laurinp. K. 1705–1756 torppari Kerkonjoensuulla
VII	Juho Mikonp. K. 1729– Vaajasalmessa ja Ruokoniemellä (Kerkonjoensuulla)
VIII	Heikki Juhonp. K. s. 1766–1830 torppari Haapaharjussa (Kerkonjoensuu 1)
IX	Olli Heikinp. K. s. 1817 torppari Vekaramäenaluksessa ja Palvamäessä (Kerkonjoensuu 15)
X	Aapeli Ollinp. K. s. 1852 torppari Palvamäessä, Korsussa ja Sydänmaalla
XI	Eemeli Aapelinp. s. 1888 Sydänmaan isäntä
XII	Aarne Korhonen s. 1929 maanviljelijä Välimäessä Niinivedenpäässä ja Sydänmaalla, ostoasiamies
XIII	Jukka Korhonen s. 1962 Tervon kunnan tekninen johtaja

Talvisodan aikaan, osa 1

Kalevi Korhonen

Kirjoittaja on Kiinan-Kalle Korhosen poika ja sukuseuramme nykyisen puheenjohtajan isä. Työelämässä hän toimi Helsingin kaupungin virastopäällikkönä. Hänen muistokirjoituksensa julkaistiin Wanhassa Tuomaassa vuonna 2005, s. 20–21. Talvisotamuistelmien ensimmäisessä osassa Helsinkiä pommitetaan ja nuori vapaaehtoinen aloittaa sotilaskoulutuksensa.

Tulin ylioppilaaksi keväällä 1939, 18-vuotiaana. Ylioppilaskirjoitukset olivat rauhanajan viimeiset, joissa oli viisi pakollista koetta. Vain matematiikassa oli erillinen pitkä ja lyhyt kurssi. Niissä oli osittain omat tehtävät. Ylimääräisen kielen koe oli normaali, joka oli kirjoitettava samassa viiden tunnin ajassa pakollisen kielen kanssa.

Pyrin ja minut hyväksyttiin Teknillisen Korkeakoulun maanmittausosastolle, vaikka Norssissa olin lukenut pitkän latinan – seitsemän vuotta viisi tuntia viikossa – sekä kreikan, jota kolmen vuoden ajan oli kuusi tuntia viikossa. Sitäpaitsi olin lukenut vain lyhyen matematiikan ja fysiikan enkä lainkaan kemiaa. Osasinhan kuitenkin ilman "studia generaliaa" matematiikan kaavoissa kreikan kirjaimiston.

Opintojeni valintaan lienee vaikuttanut viihtymykseni luonnossa liikkumiseen. Olin jo rehtori Heporaudan perinteisellä vastaanotolla, jonka hän kotonaan piti abituruksille ylioppilaskirjoitusten jälkeen, merkinnyt vieraskirjaan aikomukseni ruveta metsänhoitajaksi. Totesin joidenkin kuitanneen aikomuksensa yhtäläisyysmerkein edellisen kirjoittajan kanssa.

Kesällä olin Kansallis-Osake-Pankin pääkirjassa kesäharjoittelijana. Rinnakkaisluokan luokkatoverini isä, joka oli KOP:n johtokunnan jäsen, kysyi minulta toukokuulla mitä ryhtyisin opiskelemaan. Vastasin vältellen. Hän kehoitti minua tulemaan pankkiin harjoittelemaan, jotta voisin halutessani pyrkiä Kauppakorkeakouluun, ellei minulla ollut muita suunnitelmia. Vain Kauppakorkeakouluun piti näet olla kolmen kuukauden käytännön harjoittelu. Menin – kuten Oran isä neuvoi – KOP:n kamreeri Jermanin puheille. Vahtimestari kysyi asiaani ja sanoi, että harjoittelupaikat oli ollut haettavana ja oli täytetty jo helmikuussa. Pääsin kuitenkin "puheille". Kamreeri Jerman kysyi vain onko minulla suosittelijoita. Vastasin, että maisteri Paloheimo

Kirjoittaja nuorena teekkarina

pyysi minua tulemaan, jolloin kaljupäinen kamreeri sanoi: Tulkaa sitten ensimmäisenä kesäkuuta tänne alakertaan, jonne kaikki kesäksi töihin tulevat koontuvat. Näin yksinkertaisesti sain suhteilla – tosin väliaikaisen – ensimmäisen työpaikkani.

Helsinkiä pommitetaan

Syyskuussa 1939 alkoivat luennot korkeakoulussa, mutta ne keskeytettiin YH:n (reservin ylimääräiset kertausharjoitukset) johdosta. Opinnot aloitettiin marraskuussa kuitenkin uudelleen.

30. marraskuuta meillä oli prof. Hj. V. Brotheruksen normaali fysiikan tunti klo 9–10. Foucaultin heilurikokeen vuoksiluento aloitettiin

poikkeuksellisesti jo klo 8, jotta voitaisiin mitata pitkässä langassa roikkuvan rautapallon avulla maan pyörimisliike tunnissa. Sehän on tietysti 360° : 24 t eli 150ft. Välitunnin jälkeen klo 9.20 prof. Brotherus kävi toteamassa heilurikokeen tuloksen sanoen: Kyllä se maapallo sentään pyörii, vaikka muutoin onkin sekaisin. Samalla hälytyssireenit soivat. Sota oli alkanut.

Ensimmäiset pommitukset tapahtuivat samana päivänä. Olin tulossa Viiskulmasta pitkin Fredrikinkatua Töölön suuntaan, kun näin pommien putoavan "rypäleinä" Hietalahden torin paikkeille. Hetimiten tuntui savun hajua, joka voimistui tultuani Bulevardin kohdalle. Kävelin jonkin matkaa Bulevardia pitkin Korkeakoululle päin, josta näin tulen lieskoja. Ilman täytti kitkerä katku. Tämä johtui siitä, että korkeakoulun kemianosasto oli saanut osuman ja laboratoriossa olleet kemikaali-astiat olivat särkyneet. Myös korkeakoulun päärakennus ja Oopperan vastapäätä ollut Neuvostoliiton lähetystörakennus vaurioituivat samoin kuin Abrahamin ja Lönnrothin katujen kulmatalo. Meidän oli v. 1926 aikomus muuttaa Tehtaan- ja Raatimiehenkadun kulmatalosta joko tuohon taloon tai Runebergin ja Museokadun kulmataloon. Muutimme onneksi jälkimmäiseen, joka säilyi sodan ajan ehjänä. Muistan silloisen motiivini "perheäänestyksessä" olleen: Parempi osoitteen nimenä on Runeberg kuin Abraham.

Korkeakoulun pommituksessa 30.11. kuolivat professorit Ant-Wuorinen ja Sihvonen. Kansleri Komppa, joka Kemianlaitoksenkellarissa teki – kuten sanottiin – utopistisia tutkimuksia bensiinin tai alkoholin valmistamiseksi turpeesta, ei liene ollut paikalla.

Pommitushetkellä pilviverho oli ehkä n. 0,5 km korkealla olevaa sateetonta harmaata cumulonimbusta. Pommittajat sukelsivat siitä liidossa äänettömästi esiin. Kerrottiin, että niiden tarkoituksena oli mereltä osua Kauppatorinvarrella olevaan Presidentin linnaan ja Senaatintorin Valtioneuvostoon, mutta ne luulivat Hietalahden toria Kauppatoriksi. Toisaalta taas sanottiin, että vihollinen halusi hävittää todisteet omasta lähetystöstään pommittamalla sen hajalle heti alkajaisiksi. – Nämä olivat katutason arveluja; kadussa kun ei ole ruohonjuuria, korkeintaan katuojia.

Korkeakoulu suljetaan

Myöhemmin jatkosodan jälkeen 1950-luvun alussa olin muiden mukana talkoissa puhdistamassa Neuvostoliiton lähetystötalon raunioista tiiliä Ota-niemen tulevan Teekkarikylän rakennustarpeiksi. – Tulee mieleen Mika Waltarin lausuma Suomen Kuvalehdessä rakennusten purkamis- ja säilyttämis-kiistojen aikoihin: "Jos järkevästi puretaan jo aikansa elänyttä, niin siitä voi saada talteen käyttökelpoisia tiilejä vaikka jotain pientä ulkorakennusta varten, etten sanoisi jätessäiliötä. Räjähdyttämällä menee nämäkin tiilit hukkaan."

Kaupunki pimennettiin ikkunoihin kiinnite-tyillä tilapäisillä verhoilla, katuvalot lähes sammutettiin ja joka toinen lamppu oli pimeänä. Autojen lyhdyt vaimennettiin melkein näyttämättömiksi ja asukkaiden osittainen evakuointi alkoi. Teekkarit Brax ja Walden veivät henkilöautolla Puistokadun varrelta, jolla korkeakoulun vararehtori, prof. Brax perheineen asui, mm. erään vanhan rouvan evakkoon autolla. Auto oli jo pakattu täyteen, kun mainittu rouva oli lausunut myöhemmin meidänkin toistaman huudahduksen – Men, min theocalsium! Kuorma purettiin ja rouva autettiin hakemaan asunnostaan "teokalsiuminsa". – Evakuointimatalla Tampereen-Porin suunnalla Pauli Brax oli ollut pimeän vuoksi autonastinlaudalla tarkkailemassa tien reunaa Waldenin ajaessa, kun äkkiä havaittiin, että hän oli poissa. Hänet löydettiin kuolleen tien reunasta. – Olin Paulin muistotilaisuudessa hänen kotonaan Kaivopuistossa.

Korkeakoulu tietysti suljettiin. Suojeluskunnat aktivoivat toimintaansa. Meillä oli Polilla oma Teekkarisuojeluskunnan huone, jonne järjestettiin ympärivuorokautinen päivystys. Tilasimme illalla Primulan "sumppijunalta" – korilla kahvia ja pullaa tuova tyttö – kahvia yöpäivystysvuoroksi. Yöpäivystäjä saattoi maatakin pitkällä, mutta kapealla nahkasohvalla. Kupit vietiin aamulla takaisin.

Noin viikon kuluttua muodostettiin Helsingin suojeluskunnan eri paikallisosastoista kasarmoitu yksikkö Pitäjänmäelle Ovilan puusepäntehtaan varastoon. Sen halliin rakennettiin 2-kerroksiset lankkulaverit arkkitehti Niilo Pulkan toimiessa mestarina. Petikaverinani oli Ylioppilas-suojeluskunnanpaikallispäällikkö prof. Kaarlo

Vanha "Polusteekeki".

Hilden, jonka kanssa tein makuulla sinunkaupat. Kasarmoinnin päätarkoituksena sanottiin olevan varustautumisen mahdolliseen desanttitorjuntaan. Meillä oli maastoharjoituksia sekä vartiopalvelua kaupungilla. Kävimme syömässä Strömbergin tehtaan ruokalassa lottien passatessa meitä. Olin muutaman kerran vartiossa kotini vastapäätä sijaitsevan Töölön puhelinkeskuksen ulko-ovella. – Joulukuun puolenvälin jälkeen kysyttiin vapaaehtoisia lähtemään omaksi komppaniaksi muodostettavaan yksikköön rintamalle. Ilmoit-tauduin.

Koulutus alkaa

Meistä tehtiin neljän 20-miehisen joukkueen erillinen komppania. Omaa huoltoa ei ollut. Kuormastona oli kaksi kuorma-autoa. Kokoon-tuminen ja majoitus oli Töölön Koelyseolla Arkadiankadun varrella. Siellä oli oppituntien lisäksi vielä varustäydennystä, vaikka meillä kaikilla olikin SK-puku käsiaseineen. Alusvaatteita ja jalkineita emme saaneet. Varustäydennys ja muut valmistelutoimet kestivät joulukuun saakka.

Marssimme vääpelimme alikersantti Huus-kosen johtamana suljetussa nelijonossa Rune-bergin-, Topeliuksen- ja Kammionkatua pitkin syömään "lounassetelillä" Elantoon. Se sijaitsi nyttemmin Suomalainen Ravintola -nimisenä Messuhallin vastapäätä Mannerheimintien ja silloisen Kammionkadun kulmassa.

Muistan, että jostain syystä vääpelimme kerran komensi rivistön Kammionkadulla – nykyisellä Sibeliuksenkadulla – maahan. Se oli minun kohdaltani ennakoitu kumarrus tulevan

anoppilan talon edessä. Aija, vaimoni, johon tutustuin vasta jatkosodan jälkeen, muutti näet myöhemmin vanhempineen Kammionkadun N:o 11 varrelle Kordelinin säätiön talon huoneistoon, joka oli ollut Jean Sibeliuksen käytössä kaupunkiasuntona. Sinne tullutta Armas Järnefeltille osoitettua postia minäkin vein hänelle Tukholmaan v. 1948.

Jouluaattona kävimme omalla kustannuksella syömässä hät'hätää HOK:n ravintolassa Rune-bergin ja Arkadiankadun kulmassa OKO:n talossa. Joulun vietimme härkävaunussa matkalla pohjoiseen jonnekin.

Vaunumme oli kytketty tavarajunaan, joten matkanteko oli hidasta. Purkaus asemamme oli Jyväskylä, jossa meidät majoitettiin keskellä kaupunkia sijaitsevaan puukouluun. Harjoittelimme hiihtoa kovassa pakkasessa. Kokeilimme suksin liikkumista kuorma-autoon kiinnitetyistä köysistä kiinni pitäen. Kummallakin sivulla olevassa köydessä oli 6–8 miestä. Reput, sauvat ja muutama mies oli auton lavalla. Se oli kylmää kyytiä, joka jäi vain kokeiluksi. Kerran hiihdimme yöllä kovassa pakkasessa jätse Jyväskylästä Vaajakoskelle. En muista nähneeni – edes myöhemmin – niin mahtavia revontulia kuin yöhiihtomme aikana.

Matkalla sotaan

Vääpelinämme oli edelleen lipevä alikersantti Huuskonen. Eräänä lauantai-iltana pesin koulu toverini Antti Telkän kanssa majapaikkamme lähes kymmenreikäisen "puuseen" vedellä. Penkkeihin jäänyt vesi oli vielä puukolla raavittava kuivaksi. Työn oli vääpeli määrännyt rangaistukseksi siitä, että olimme hänen kiellostaan huolimatta käyneet vapaailtana yksityisessä tilaussaunassa. Se sattui olemaan meidän käytössämme silloin, kun vääpelimme olisi halunnut mennä kylvetettäväksi. Kuulimme näet saunan eteisestä Huuskosen äänen. Olimme kuitenkin katsoneet, ettei vääpelillä ollut oikeutta kieltää meitä käyttämästä yleistä tilaussaunaa. Sauna oli siisti, hyvälyöylinen ja varsin halpa, saunottajamummo myös mukava. Omatoimisesta puhtaudenharrastuksesta saimme rangaistukseksi pestä muidenkin istuinreikien reunat puhtaiksi. Mainittu vääpeli sanoi kerran

olleensa isäni rippikoulussa, mutta ettei häntä ensi kerralla kelpuutettu. Mahtoikohan Antti joutua kärsimään isäni vanhojen tekostentähden.

Runsaan viikon päästä kuormasimme suuntana pohjoinen. Härkävaunumme oli taas kytketty tavarajunaan. Matkaa tehtiin hitaasti ja pysähdellen. Seinäjoen aseman sivuraiteella olimme yli yön. Pysähdyimme Simossa, jossa koulutuksemme jatkui. Sinne tuotiin ensimmäiset sankarivainajat. Avustimme haudan kaivamisessa jäätyneeseen maahan.

Simonniemeen saimme kenttäpostiakin. Yksikkömme nimi oli 16. Sot.Pol.K., ts. sotapoliisi-komppania. Meistä luvattiin kouluttaa sotapoliiseja. Postissa Olle Strömsten – IFK:n "Kanuuna-Olle" – sai veljeltään Porkkalan Säilykkeen peltipurkissa "jallua" ts. viinoitettua konjakkia eli yhden tähden jaloviinaa. Hän tarjosi puolijoukkueellemme iltateen ja korpun höysteeksi pienet "paukut". Simoon tuli täydennysmieskin. Kun luulimme häntä uudeksi päälliköksi hänen venemallisen karvalakkinsa, turkin ja muidenkin varusteiden perusteella, suhtauduimme aluksi häneen hieman penseästi. Sittenmin Helsingissä oikeusmiehenä toiminut Sten Ifström sopeutui remmeineen kuitenkin mukavasti joukkoomme.

Kohti Rovanientä

Muutaman päivän kuluttua matka jatkui. Pysähdyimme Kemijoen varteen Ylä-Paakkolaan, jossa kylvin ensimmäistä kertaa elämässäni oljilla. Marski-nimisen talon savusaunassa oli lauteilla uudet oljet, jotka pistelivät niillä maatessa. Isäntä heitti alhaalla vettä kiukaalle. – Kävellessämme tupakan ostoon Tervolan kirkolle muistin kouluajan kirjallisuushistoriasta maininnan, jonka mukaan "Matias Aleksanteri Castren syntyi Tervolan pitäjässä kaukana Pohjan perukoilla". Kylmyys oli niin kova, että päätin, etten koskaan valita ulkoilman liiallista kuumuutta. Kyllähän se ylenpalttinen hellekin voi olla tukalaa. Mutta nyt olimme siis Pohjan perukoilla.

Jälleen meitä kuljetettiin pohjoiseen päin. Ennen Rovaniemelle tuloa sattui naapurihärkävaunussa ikävä tapaturma. Sotamies Heyno vaihtoi FN-pistoolinsa parabellumiin. Todettuaan aseensa tyhjäksi hän viritti sen ja laukaisi lattiaan.

Tällöinhän parabellumin sisällä olevasta lippaasta tuli patruuna piippuun. Laukaus osui Heynon reiteen. Hän kuoli verenvuotoon matkalla Rovaniemen sairaalaan.

Rovaniemellä viivymme muutaman päivän. Tiesin, että koulutoverini res. vänrikki Aarne Kuosmanen alias "Kingi" oli yksikössään levossa Hirvaan metsäkoululla. Hän kuului 8. kenttä-täydennyspriikaatiin, joka itse asiassa lienee ollut noin pataljoonan vahvuinen. Kingi oli Norssin yläluokilla, kun minä olin "nahka". Olimme tuttuja enemmänkin muuta tietä kuin koulusta.

Ainakin 1930-luvulla olivat Helsingin oppikoulujen väliset pesäpallo-ottelut koulu-urheilun kohokohtia. Loppuottelussa, joka pelattiin Hesperian kentällä nykyisen Finlandia-talon paikalla, olivat yleensä vastakkain Norssi ja Ressu. Lippuineen ja huutosakkeineen norssit ja ressut muodostivat kuuluvimmat kuorot. Katsomo oli täpötäynnä. Siihen aikaan syöttäjä sai "jallittaa" lyöjää ts. temppuilla käsillään palloa syöttäessään. Pesäpallohansikkaita ei vielä valmistettu. Ne olivat itse kyhättä: nahkakäsineeseen ommeltiin peukalosta kämmenpohjalle ulottuva vanulla tai muulla aineella täytetty nahalla päällystetty makkara. Kingi oli lyömätön jallittajalukkari ja hanskantekijä.

Kingi lupasi tulla Rovaniemelle ja viedä minut Pohjanhoviin, minne en olisi päässytään muutoin kuin upseerinseurassa. Minulla oli suojeluskunnasta saamani varsin hyvä vihreänruskea sotilaspuuku m/27. Jalkineet olivat omat. Kingillä oli sen sijaan tämän päivän todistelujen mukaan "tilastollisesti tarpeeton" malli Cajander: tumman-sininen oma hiihtopusero, upseerinvyö, kauluksessa hopeanväriset res. vänrikin tähdet ja lipallisessa tummassa niinikään omassa hiihtolakissa kokardi. En tiedä oliko miehistöllä näinkään hyviä sotilasvarusteita. Pohjanhovissa iltamme sujui tarinoiden rattoisasti ja kommelluksitta. Kerrottiin näet, että "Lapin keisari", Lapin Ryhmän komentajan, kenraalimajuri K. M. Walleniuksen apulainen everstiluutnantti, Willamo, olisi kerran keskellä iltaa kehoittanut kapteeneja nuorempia upseereita poistumaan ravintolasta. Me poistuimme ajallamme. Kingin osasto oli lähdössä etelään, minun yksikköni pohjoiseen.

(Muistelmat jatkuvat seuraavassa numerossa.)

Eva Häkkisen runoja

Lapsuuden maisema, johon runoissa viitataan, on Konneveden Hänniskylällä Kynsiveden rannalla. Kirjoittajan isä Eeli Korhonen (1895–1972) oli tunnettu veneiden ja kaivonpumppujen tekijä "pumppu-Eelis" ja äiti Hilma o.s. Heimonen (1898–1979) matonkutoja. Perheessä oli neljä lasta, joista Eva, s. 1921, oli toiseksi vanhin. Eva meni naimisiin vuonna 1938 Tauno Häkkisen kanssa. He viljelivät pientilaa Laukaan Mannilan kylällä. Eva oli myöhemmin työssä myös Peurungan kuntoutuskeskuksessa. Perheeseen syntyi yhdeksän lasta. Heistä kuvien ja äitinsä runojen lähettäjä Seija, myöh. Kovanen, oli neljäs. Eva on äidin ja emännän töiden ohella ollut koko ikänsä aktiivinen kulttuurintekijä: näyttelijä, runoilija ja lausuja. Runoja, kro-

nikoita ja tarinoita syntyi erityisesti sukulaisten ja ystävien merkkipäiviksi. Niitä on julkaistu paikallislehdissä ja kahdessakin runokirjassa: Evan poluilta poimittua 1 ja 2.

Runojen kirjoittaja Eva Häkkinen, o.s. Korhonen (vas.) siskonsa Salmen kanssa lapsuudenkotinsa Jokelan pihassa.

Lapsuuden maisemaa

Minä istun rannalla kirkkaan veen, lapsuuden maisemilla.

Laine rannassa liplattelee aivan niin kuin ennen.

Kaksi sorsaakin lahdelta soutelee, tuonne ruohikkohon menen.

*Varmaan piilossa pesä siellä on ja
poikajoukko oottaa.*

Miten hieno rantapengerkin on, täynnä sinistä lemmenkukkaa.

*Minä istun ja mietin siinä vain,
lapsuusmuistoja mieleeni hain.*

Kun pihassa tuossa temmelsin, sisarusparven kanssa.

Nyt sisarusparvi on maailmalla ja vanhuksat mullan alla.

*Mökki siinä seisoo vielä kuusi juhlovana,
mutta räystäään alta sirkutus kuuluu ja näkyy pienet nokat.*

Kissaa ei ole nurmikolla, jota pääskyt ennen narras.

Minä istun ja mietin yksiksein, tätä eloa ihmisen.

*Miten lyhyt ja vähäinen olla se voi,
kuin kesän kukka se kuihtyy ja mitä kaikkea mukanaan pois se toi.*

Kuinka paljon toi murheita ja taikos onnen hetkiä.

*Ehkä ilona kukki vain kukkanen akkunalla
ja lauleli räystäään pääskynen.*

Ja lapsi ojenti pienen kätösen, äidille hellästi hymyillen.

Lahden sorsa souteli

*Lahden sorsa souteli
ja luodon lokki kirkui.*

*Airot venheen narisi
ja tuoksui veden henki.*

*Äiti oli airoissa
ja minä kokas nukuin.*

En tiennyt maailman murbeista.

Oli niin turvallista.

*Mökki pieni rannalla,
savusaunakin.*

*Pääskyt pesi räystäällä.
Ja lemменkukat kukki.*

*Verkot siinä vappeella.
Muikkuja päästel ukki.*

Kerppuja, vastoja venheessä.

Ne latoon kannettiin.

*Huoletonna kirmailin
ja poimin mansikoita.*

*En aavistaa mä osannut,
et elo tois karikoita.*

Siellä vieläkin sorsat soutelee.

Ja luodon lokki kirkuu.

*Mun korvissani aina vaan
maailman myrskyt vinkuu.*

Runojen kirjoittaja Eva Häkkinen keskirivissä toinen oikealta. Hänen vieressään isä Eeli Korhonen. Kirjoittajan äiti takarivissä vasemalla ja hänen vieressään runojen lähettäjä, kirjoittajan tytöt Seija.

Pienen pirtin jouluaatto

*Savusauna lämpiää, on kuusi koristettu.
Samoin pieni tupanen, on pesty somistettu,
vehnäpullankin lapsi sai.
Toi pukki paketin, siinä saattoi olla
sukat taibi lapaset, ehkä nukkekin,
nukke äidin tekemä, vain posliininen pää,
vähästä oltiin iloisia, ei kaivattu enmpää.*

*Ohrarieskaa pöydässä ja nuunilaatikoita,
kannussa kotoista mallaskaljaa,
ihana paistin tuoksu nuunista tulvahti.
Värikynttilät isä sytytti,
mieltä lämmittäen ne kuudessa tuikutti,
ne olivat kaikkein halvimmat,
mut silti kaikkein kauneimmat.
Tähti kiilteli ylinnä, seimipahnoista
muistutteli, kun oljista tehty oli.*

*Äiti ihaili kaulaliinaa, isä poltteli sikarin,
kisu sai pullaa ja kermakahvin.
Kun valaisi saunatien,
ja siinä paljasjalkaiset kulkijat.
Mustan kiukaan hyvät lölyt,
kesälle tuova saunavihta,
mitäpä kaipaisi enempää.*

*Ilta ehtii jo pitkälle,
sammuu lamput ja kynttilät.
Kuun valo käy vielä olkitähteen,
kun pirtin väki jo nukahtaa.
Uinuu unta onnellista, rauhallista, jouluyön.*

Kultapiisku

*Pihan keinu heilahtaa,
ja kultapiisku kukkii – – –
Orvokki on vieressä,
ja vibree saniainen.
Mummon shaali nurmellää,
ja kenpäs siinä istuu.
Ken omenata nakertaa,
ja maistaa makkaraa.
Se on pojan pallero.
Isän äidin kultanuppu.
Mummon pieni kultapiisku
kohta keinuun nukkuu.*

*Tuutin sua kultarantaaan,
kaislain kahinassa.
Unten maille kuljettelen,
pilven hattarassa.
Hopeehumman selässä
ja linnun siiven alla.
Kuun kirkkaan valossa.
tähten pyrstön päällä.
Satulinnaan saavutaan,
ja ollaan uuvuksissa.
Mummon pieni kultapiisku
on nyt nukuksissa.*

Martti Korhosen sukukirja

Wanhan Rautalammin Korhosia: Lars 1731 Särkisalo

Sukukirja on iso työ yhdelle ihmiselle, vaikka kyse olisi vain yhdestä sukuhaarasta ja vajaasta kolmesta sadasta vuodesta. **Martti Korhonen** aloitti tutkimustyönsä vuonna 1982 ja kirja painettiin vuonna 2007, siis viisitoista vuotta. Se aika sisältää arkistotutkimuksia, haastatteluja, matkoja esipolvien asuinpaikoille ja sukutietokyselyn. Ja tietysti paljon kirjoitus- ja toimitustyötä.

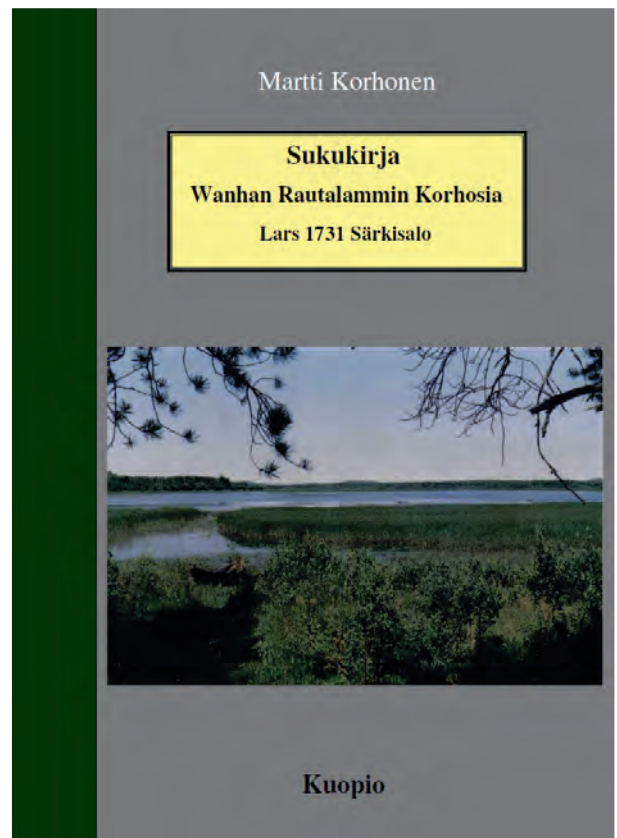
Työ on erittäin merkittävä siksi, että juuri tätä sukuhaaraa ei ole tiettävästi aikaisemmin selvitetty. Lähtöhenkilöinä ovat Lassi Korhonen s. 1731 ja hänen vaimonsa Susanna Liimatainen s. 1739. He asuivat 1760- ja 1770-luvuilla useammassa paikassa Istunmäellä, Närhinsalossa ja Vesijärvellä. Asettuiivat isonjaon jälkeen uudisasukkaiksi Särkisalon Pyhäniemeen (no 6), missä suku asui sitten monta sukupolvea. Julkaisussa on seurattu heidän seitsemän lapsensa Antin s. 1776 jälkeläisiä.

Tekijä ei ole puuttunut Lassin vanhempiin sukukirjassaan. Komissario Juhani Korhonen pitää selvityksessään Lassin vanhempina Jussi Korhosta ja Anna Kolaritarta. Silloin Lassi olisi syntynyt 4.3.1732. Veijo Saloheimo on samaa mieltä vanhemmista ja sanoo Lassin olleen torpparina Särkisalossa, mutta ei kerro mitään perheestä eikä jälkipolvista.

Yhteys näyttäisi ilmeiseltä ja sopisi tiedossa oleviin yksityiskohtiin. Mutta en ainakaan vähällä vaivalla onnistunut löytämään merkintää, joka todistaisi sen sitovasti. Vihittyjen luettelo vaikuttaa nimittäin kovin puutteelliselta vuoden 1760 tienoilla ja lastenkirja on luvalla sanoen kovin sekava koko 1700-luvun loppupuolen. Yhteyden varmistamisessa tarvittaisiin siis vielä lisätyötä.

Selvitys ulottuu aina nykypolviin asti. Tekijä itse on jo kahdeksannella kymmenennellään. Asuu Kuopiossa, eläkkeellä Rakennushallituksen piirirakennusmestarin virasta. Sukukirjansa esipuheessa hän sanoo, että tarkoitus on säilyttää esi-isiemme perheiden muisto ja heidän henkinen perintönsä. Tällaisia Korhosia me tarvitsisimme enemmänkin.

HK

Jyrki Juhani Korhonen 29.10.1928–31.10.2011

Isälle, viimeisenä päivänä

*Täällä, kaukana, minä vain istun ja odotan, kun en muuta voi
ja ajattelen, että sinä teet lähtöä. Sinä isä, siellä, sänkysi pohjalla
Vesannon hoivalla.*

*Mieleni hakee ja harhailee, koettaa päästä paikalle, vielä lähelle, saattamaan.
Löytyy kuva, lohduttava läsnäolo, ajatus että näinhän se on:*

Siellä on vene!

*vene valmiina, hyvä vene, kesällä tervattu, kotirannassa
Usvassa, tyvenen veden äärellä, hiukan jo helisee vesi kylmyyttään
Lykkäät venettä vesille, nouset kyytiin, niin kuin niin monesti,
nyt taas uusin voimin, vapaana ja kevyenä, ja yksin
ja hymyssä suin, katse jo järvelle, niin kuin niin monesti,
ja levollisena, niin uskon.*

*Onhan tämä tuttu ranta, tuttu vene, tuttu vesi
tämän veden yli tänne tulitkin, Muistatko?
Tulit samaan aikaan, marraskuun alkupäivinä,
kahdeksankymmentä kolme vuotta sitten*

Nyt on aika palata.

Suunta on jo tuttu. Ja tämä usva - eikö sekin ole jo tuttu?

Tuttua on se, että on mentävä. Ja tuttua on odotus:

Mitä löytyy sumusta, ja sumun takaa?

Ehkä siellä ovat kaikki tutuimmat, isäsi, äitisi, veljesi ja ne muut ...

Ja tuttu pehmeä valo vähitellen muuttuu kimallukseksi ...

*Minä täällä katson menoasi. Itkettä ja hymyilyttää. Reissu tehty.
Sinä olet pääsemässä perille ...*

Kirsi Lehto

Seuramme pitkäaikainen jäsen maanviljelijä Jyrki Juhani Korhonen kuoli 83-vuotiaana vaikean sairauden murtamana Vesannolla 31.10.2011. Hän teki elämäntyönsä kotitilansa Tulilan viljelijänä ja erikoisviljelyn kehittäjänä yhdessä vaimonsa Lounan, o. s. Korhonen, kanssa. Jyrkin isä oli Alpi Johannes Korhonen, s. 1892 Tulilassa. Äiti Salli Loviisa Korhonen, o. s. Tiitinen, s. 1896 Haapamäen Laajassa, oli sukuseuramme aktiivinen perustajajäsen (Wanha Tuomas 2007 s. 22). Alpi Korhosen isoisä vuonna 1824 syntynyt Aatu (Adam) Korhonen oli Säkkinmäen Elias Eliaanp. Korhosen nuorin poika ja Vesamäen Säkki-Paavolan vävy ja isäntä. Muistorunon kirjoittaja Kirsi Lehto on vanhin Jyrkin ja Lounan seitsemästä lapsesta. Muistorunoon liittyvä kuva on vesantolaisen harrastajataiteilijan Nils Hedlundin piirtämä.

Jyrki Jaakko Korhonen
vainajan kaima, lanko ja kalakaveri

Jäsentietopalsta

Viime vuonna järjestimme jäsenistöllemme kyselyn sukuseuran toiminnasta. Lämpimät kiitokset kaikille vastanneille. Kyselyn tuloksia on tarkoitus käyttää seuran toimintaa suunniteltaessa. Kyselyyn vastanneiden kesken arvottiin kaksi Vihta-Paavon runokirjaa. Saajat ovat **Maire Jäderholm** Helsingistä ja **Ritva Vanhanen** Salosta.

Kyselylomakkeita lähetettiin kaikkiaan 302, kaikille sukuseuran kaikille jäsenille. Noin joka viides vastasi kyselyyn, naiset vähän useammin kuin miehet. Vastaajat olivat iältään 33–94-vuotiaita, keski-ikä 63 vuotta. Lukumääräisesti eniten vastauksia tuli Jyväskylästä, Konnevedeltä, Kuopiosta ja Vesannolta.

Vastaajat olivat sukuseuran aktiivijäseniä, sillä kolme neljänestä ilmoitti osallistuneensa joskus sukujuhlaan tai sukukokoukseen ja kolmannes osallistuneensa jonkin tilaisuuden järjestelyihinkin. Uutta verta tarvittaisiin, sillä vain yksi kahdeksasta ilmoitti olevansa kiinnostunut osallistumaan tilaisuuk- sien järjestämiseen tulevaisuudessa.

Sukukokouksia vastaajat pitivät tärkeimpänä toimintamuotona. Runsas kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoitti haluavansa osallistua niihin ja runsas kolmannes myös muihin sukuseuran tilaisuuksiin. Ikää ja pitkiä matkoja pidettiin toisaalta osallistumisen esteenä, mutta vastapainoksi tuotiin esille halukkuus osallistua verkon välityksellä, esimerkiksi facebookin kautta.

Noin kuudesosa vastaajista ilmoitti haluavansa tehdä sukututkimustyötä, antaa omia tutkimus- tuloksiaan sukuseuran käyttöön ja julkaista niitä Wanha Tuomas -lehdessä. Vain muutama tunti toisaalta tarvitsevansa apua tutkimuksen tekemiseen. Nämä vastaajat eivät aina olleet samoja, sillä runsas neljäsosa vastaajista ilmoitti kiinnostuksensa sukututkimustyön tekemiseen. Neljäsosa vastaajista toivoi suoraa yhteydenottoa. Sukuneuvoston puheenjohtaja onkin ottanut tämän tehtäväkseen.

Neljännes vastaajista osoitti kuitenkin aktiivista kiinnostusta sukuseuran toimintaa toivomalla, että heihin otettaisiin yhteys kyselyn aiheisiin liittyen. Kyselyn tuloksista kerrotaan tarkemmin sukuseuran kotisivulla <http://suvut.genealogia.fi/korhonen/>.

Tämän vuoden jäsentapahtumana on **souturetki Vihta-Paavon vesillä** Sonkarijärvellä ja Vihtajärvellä lauantaina 28. heinäkuuta 2012. Kokoontuminen Ukkolan pihassa klo 13.00, Ukkolantie 154, Vesanto. Souturetken jälkeen rantakalaa ja mukavaa yhdessäoloa Majaniemessä. Lähempänä tapahtumaa ilmoittelemme tapahtumasta myös seuran kotisivuilla, facebookissa ja Sisä-Savon alueen paikallislehdessä. Toivotaan, että säänhaltijat ovat meille suosiollisia ja saamme tehdä souturetken kauniissa kesäsäässä. Tarjoilun järjestämistä varten toivotaan **ennakkoilmoittautumista** taktiiviestillä tai soittamalla numeroon 040 565 1620 (Minna Vanhamäki) 20. heinäkuuta mennessä. Lämpimästi tervetuloa mukaan!

Mikäli sinulla on tekstejä, runoja, tarinoita tai sukututkimustietoa tai haluat välittää tietoa sukuseuramme jäsenistölle kauttamme, otamme mielellämme vastaan **kirjoituksia julkaistavaksi** tässä Wanha Tuomas -lehdessä. Ota yhteyttä aineiston suhteen päätoimittaja Minna Vanhamäkeen tai lehden tekijään Hannu Korhoseen, yhteystiedot löytyvät lehden alkusivuilta. Seuraavan vuoden leh- teen tarkoitettu materiaali olisi hyvä lähettää ennen kuluvan vuoden loppua.

Muistutemme vielä, että mikäli maksat **jäsenmaksusi ilman henkilökohtaista viite- numeroasi**, muista mainita maksun selitteessä nimesi lisäksi myös osoitteesi, jotta osaamme kohdistaa maksun oikealle henkilölle.

Hyvää vuoden jatkoa ja kesällä tapaamme sitten souturetken merkeissä.

*Pirjo Korhonen
Petri Makkonen*

Oppineita Korhosia

Jyväskylän yliopistossa väitteli marraskuussa 2011 journalistiikan alalta Irene Pakkanen. Hän on syntyjään Koipiniemen Korhosia. Onnea! Väitöskirja Käydään juttukauppaa : freelancerin ja ostajan kohtaamisia journalismin kauppapaikalla on luettavissa osoitteessa <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/36971>.